

De Indische Kwestie 'The Final Chapter'

DE INDISCHE KWESTIE:
erkenning
EXCUSES
compensatie
OORLOGSSCHADE
& backpay salarissen

**STOP HET
NEGEREN!**

Na 70 jaar negeren eindelijk gerechtigheid

In dit nummer

Uitbetaling Backpay is
een feit.....2

Nabestaanden zijn
woedend.....5

Angstcultuur is terug
in Indonesië.....7

Eindspel Indische
Kwestie.....8

Expo Troostmeisjes in
Japan.....16

Waarom wij zo weinig
van de oorlog in Indië
weten.....17

Het gezicht achter een
plunjezak.....20

Boten- en passagiers-
lijsten 1945-1964.....23

Rubrieken:

Recept, Korte Berichten, Toen en nu,
Boekbespreking, Gedicht, Just4kids,
Indische Agenda, Advertensi Mini,
Column, Pasar Kalender.

Van de redactie

U ziet het al aan de titelpagina: er is een akkoord tussen de regering en Het Indisch Platform inzake de achterstallige salarissen van ex-KNIL-ers en ex-ambtenaren. Zo'n 1100 nog in leven zijnde mensen zullen spoedig een bedrag van € 25.000,-- uitgekeerd krijgen. Ondanks alle vreugde zijn er toch tegengeluiden, die wij u niet willen onthouden, te meer daar deze uit een gerenommeerde hoek komen. Veder lijkt Indonesië momenteel weer terug naar de situatie in 1965. Alom wordt weer censuur toegepast. Ook een artikel over een expositie over Troostmeisjes in Japan, die opmerkelijk genoeg boven verwachting ontvangen is. En een verslag van een lezing door Henk Harcksen in Bronbeek.

Nog steeds ontvangen we veel reacties over NICC Magazine. Iedereen is nog steeds enthousiast

over de vormgeving en de inhoud, die unaniem als zeer informatief, educatief en heel gevarieerd wordt omschreven. Hartelijk dank daarvoor. Ook hebben wij al vaak gewezen op de mogelijkheid om **NICC Magazine als advertentie medium** te gebruiken. Hierbij nogmaals een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om **uw bedrijf of product onder de aandacht** van nu ruim 8500 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw waardering als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is

uw betrokkenheid bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u om een vrijwillige **DONATIE**. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U) **NL39 RABO 0129216836**, t.n.v. **N.I.C.C.** te Den Haag. Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan ons NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Uitbetaling Backpay is een feit!

Akkoord Staatssecretaris Van Rijn en Indisch Platform

Ambtenaren en militairen die tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië geen salaris hebben gehad, krijgen alsnog een extra vergoeding. Ongeveer 1100 mensen die nu nog in leven zijn, krijgen ieder 25.000 euro uitgekeerd. Staatssecretaris Van Rijn heeft daarover een akkoord gesloten met het Indisch Platform.

Er is tientallen jaren gesproken over de achterstallige salarissen, de zogenoemde 'backpay-kwestie'. Tijdens de Tweede Wereldoorlog kreeg de groep overheidsdienaren die werkte in de Nederlandse

Staatssecretaris Van Rijn: "Morele verplichting weegt zwaarder dan juridische"

Video afspelen (00.47)
(Ctrl + click) NOS Journaal

kolonie geen loon. De discussie begon meteen na het einde van de oorlog in 1945, maar de Nederlandse overheid heeft de boot altijd afgehouden en is juridisch niet tot de vergoeding verplicht.

Staatssecretaris Van Rijn werd drie weken geleden door de

Tweede Kamer aangespoord om opnieuw met het Indisch Platform in gesprek te gaan.

Impasse

De staatssecretaris wil met de regeling, die de Staat zo'n 27,5 miljoen euro zal gaan kosten, tegemoetkomen aan onvrede over het ontbreken van een oplossing over de Indische Kwestie.

Staatssecretaris van "Volksgezondheid, Welzijn en Sport", Martin van Rijn, gaf hiervoor middels een brief de volgende verklaring aan de Tweede Kamer:

Zeventig jaar geleden capituleerde Japan en kwam er ook in Nederlands-Indië een einde aan de Tweede Wereldoorlog.

Regelingen met betrekking tot de erkenning van achterstallige salarissen van de militairen en ambtenaren in dienst van Nederlands-Indië en de regelingen met betrekking tot de geleden oorlogsschade lieten lang op zich wachten. De inhoudelijke keuzes hierbij en de wijze van uitvoering raakten pijnlijk aan oude wonden en verdrongen herinneringen. Er is in dit proces ook lange tijd veel niet gezegd en niet gedaan, waardoor het verhaal over de omgang met het Indische oorlogsleed inmiddels een moeilijk en pijnlijk verhaal is geworden. Dit verleden kan niet ongedaan worden gemaakt.

Nogmaals erken ik dit. Ik ben me er van bewust dat het moeilijk is de goede woorden te vinden die uiting geven aan wat er in de achterban van het Indisch Platform leeft.

Ik heb u eerder aangegeven dat een integrale oplossing voor de Indische kwestie, die zowel door het kabinet als door het Indisch Platform kon worden geaccepteerd en voluit kon en zou worden verdedigd naar zijn gehele achterban, niet mogelijk bleek.

In het Algemeen Overleg over de Indische Kwestie op 14 oktober jl. zegde ik toe om voor de VWS begrotingsbehandeling in overleg te treden met het Indisch Platform. Dit om te bezien of er draagvlak bij het Indisch Platform is om over te kunnen gaan tot een financiële regeling – op morele gronden – voor de "Backpay". Het gaat dan om de niet uitbetaalde salarissen aan de ambtenaren en militairen die in dienst waren van het Nederlands-Indisch Gouvernement gedurende de Japanse bezetting en nu zelf nog in leven zijn.

Dit overleg heeft inmiddels plaats gevonden. Het verheugt mij u te kunnen mededelen, dat het Indisch Platform akkoord gaat om het punt van de 'Backpay' op

korte termijn gezamenlijk op deze wijze tot een definitieve oplossing te brengen, waarmee dit dossier kan worden gesloten. Ook vanuit het besef dat de zeer hoge leeftijd van de doelgroep vraagt om een snelle en passende afronding – 70 jaar na de capitulatie van Japan. Mede gezien die zeer hoge leeftijd van de betrokkenen, veelal ruim 90 jaar, ben ik me ervan bewust dat dit zo spoedig mogelijk afgehandeld dient te worden. Met uw instemming, zoals tijdens het AO naar voren kwam, neem ik daartoe in overleg met het Indisch Platform de nodige initiatieven.

Over de feitelijke invulling van een regeling zal ik met het Indisch Platform overleg voeren. Hiervoor hebben we over een aantal punten al overeenstemming bereikt. Allereerst moet het gaan om werkelijke genoegdoening, wat zich onder meer uit in een substantieel bedrag voor de betrokkenen. Het Indisch Platform heeft daarbij aangegeven een netto bedrag per persoon van 25.000 euro passend te vinden. Ik ondersteun dat. Het geeft invulling aan de morele erkenning, die ook de NIOD rapporten aan de orde stellen.

Als datum voor het vaststellen van de groep rechthebbenden zoals hiervoor beschreven denk ik aan 15 augustus 2015, exact 70 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog. Verder zal naar de individuele rechthebbenden een passende brief worden gestuurd die de erkenning bevestigt. Tot slot zal ik in de uitvoering maximaal aansluiten op reeds beschikbare informatie over rechthebbenden, zodat deze zo min mogelijk worden belast en de uitvoering snel ter hand kan worden genomen.

Zodra de vervolgesprekken met het Indisch Platform hebben geleid tot een compleet uitvoeringsreglement zal ik u hierover berichten. Voor de invulling van

het collectieve aspect zal ik de afstemming met het Indisch Platform zoeken.

Tot slot nog het volgende. De algemene doelstelling van het Indisch Platform is ons bekend. Het is vanzelfsprekend aan het Indisch Platform, mede ingericht op verzoek van de Nederlandse Regering als haar gesprekspartner voor de gehele Indische Gemeenschap, om naast de 'Backpay' zorg te dragen voor de verdere doelstellingen die uit haar belangen en achterban voortkomen.

De geschiedenis van de afgelopen zeventig jaar kunnen we niet ongedaan maken, maar ik hoop dat deze stap de weg vrijmaakt voor een nieuw hoofdstuk van onze gezamenlijke toekomst.

Silfraire Delhaye: "Regeling voelt als opluchting voor het Indisch Platform"

Video afspelen (01.22)
(Ctrl + click) NOS Journaal

Voorzitter Silfraire Delhaye van het Indisch Platform is ook blij met de regeling:

Deze stap die we samen zetten, stelt ons in de gelegenheid om zo snel mogelijk de mensen te helpen die al meer dan 70 jaar wachten op hun salaris. Onze directe focus op korte termijn is nu hierop gericht. Staatssecretaris Martin van Rijn doorbreekt hiermee een ruim zeventig jaar durende impasse. Een van de doelstellingen van Het Indisch Platform is ingewilligd. Daar zijn we content mee, aldus Delhaye.

Van Rijn en het Indisch Platform zullen verder overleg voeren over de precieze uitwerking van de

regeling. Over een aantal kernpunten is al overeenstemming bereikt. Per rechthebbende zal een bedrag van 25.000 euro netto worden uitgekeerd. In de uitvoering zal maximaal worden aangesloten op reeds beschikbare informatie over de rechthebbenden, omwille van de snelheid en zodat betrokkenen zo min mogelijk worden belast.

Het betreft een zeer beperkte groep van de oorspronkelijk getroffen, immers slechts diegenen die nu nog – veelal ouder dan 90 jaar – in leven zijn. Naar schatting zijn dit een elfhonderd personen.

De beslissing zal ongetwijfeld tot gemor leiden onder een deel van de Indische gemeenschap. Maar toch mag zij ook wel gezien worden als een gedeeltelijke overwinning van het Indisch Platform, de instantie die zo lang voor uitbetaling heeft gestreden. Het Indisch Platform gaat zich nu hardmaken voor de vervolgpcedure, namelijk de vergoeding van de materiële en immateriële oorlogsschade. Wat dat laatste betreft: excuses en erkenning

door de Nederlandse regering. Alle rechthebbenden zullen binnen afzienbare tijd een schrijven ontvangen met een formulier waarin nadere persoonlijke gegevens kunnen worden ingevuld, waarna zo spoedig mogelijk tot uitkering zal worden overgegaan. Mocht u menen rechthebbende te zijn en vóór 31 december 2015 geen bericht hebben ontvangen, meldt u zich dan alstublieft op het speciaal daartoe geopende onderstaand e-mailadres of via de reguliere post. Tot zover vragen wij om uw geduld.

Het Indisch Platform wil hier bij monde van de voorzitter, Silfraire Delhaye, graag een woord van dank uitspreken aan hen die hebben meegewerkt aan de totstandkoming van het akkoord dat na 70 jaar een oplossing heeft geboden inzake de achterstallige salarissen van oud-KNIL-ers en oud-ambtenaren. In de eerste plaats zijn dat de mede-delegatie leden: Anneriet de Pijper, Peggy Stein, Jan van Wagtendonk, Jan de Jong, Ton Lutter en Ton te Meij, en postuum natuurlijk ook de

op 12 oktober overleden Herman Bussemaker. Ook een woord van dank aan Miranda, Rochelle, Nicole en Toby, die de drijvende kracht zijn geweest achter De Stille Tocht op 19 maart 2013, voorafgaand aan het aanbieden van de Petitie, die op zijn beurt weer een initiatief was van Hans Vogelsang, voorzitter van het NICC en medebestuurder van het Indisch Platform. Maar bijzonder veel dank ook aan Staatssecretaris Martin van Rijn, die als eerste bewindsman de durf had om – in tegenstelling tot zijn voorgangers – De Indische Kwestie daadwerkelijk op te pakken zodat nu dit resultaat voor de Backpay kon worden geboekt. Dank aan allen.

Wilt u meer informatie omtrent de Backpay regeling? Het aanvraagformulier vindt u op:

<http://www.indischplatform.nl/>

Stichting Het Indisch Platform,
Postbus 85564,
2508 CG Den Haag.
E-mail:
indischplatform@gmail.com

Gedicht

25.000 bloemen

Door: Anneke van de Castele

Er gaat geen mooie dag voorbij
Dat ik jullie niet bewonder
Hoe opa, oma en ook jij
Zwaar geleden hebben onder

Het juk gedragen hebben van
Een volk dat streed voor Nederland
En na de oorlog met Japan
In vorst en koude is beland

Vijfentwintigduizend bloemen
Ik kan ze brengen naar je graf
Namen zal ik blijven noemen
Zo komt Den Haag er niet vanaf

Van wat jullie is aangedaan
Zeventig jaar lang negeren
Altijd zijn jullie doorgestaan
En de waarheid zal regeren

zoekt donateurs

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse overheid.

Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag

Bezoek ons op facebook: <https://www.facebook.com/Stichting-Het-Indisch-Platform>

Het Indisch Platform heeft de ANBI-status en dus is uw donatie een aftrekpost bij uw belastingaangifte

Nabestaanden woedend

Wij willen u hier graag ook reacties laten lezen van mensen die niet zo heel gelukkig zijn met het overeengekomen akkoord tussen Staatssecretaris Van Rijn en Het Indisch Platform. Zoals te verwachten was, zijn niet alle Indische mensen blij met dit akkoord en zijn van mening dat het Indisch Platform de poot stijf had moeten houden. Natuurlijk heel begrijpelijk, maar in ons openingsartikel is al vermeld dat dit "er niet inzat". Toch wilden wij u deze tegengeluiden niet onthouden. Wie weet is het gevolg hiervan dat de Tweede Kamer zich nog eens achter de oren krabt en ruimhartiger aan de vervolgpcedure invulling zal geven. Wij plaatsen hier een uitstekend verwoordend artikel uit Dagblad Trouw van 5 november 2015. De "quotes" hebben wij uit de tekst gelicht ter illustratie. Het artikel wordt gevolgd door een commentaar van de hoofdredactie en de senior redacteurs van het Dagblad Trouw, eveneens geplaatst op 15 november 2015.

Nabestaanden zijn woedend over de vergoeding van achterstallige salarissen van het Nederlands-Indisch leger. Want als vader niet meer leeft, lopen zij die vergoeding mis.

Het is geen gift, het is salaris

Staatssecretaris Martin Van Rijn (VWS) had de reacties op zijn besluit om de salarissen van ambtenaren en militairen tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië alsnog uit te betalen, waarschijnlijk anders ingeschat. De verbittering en frustraties over het gat van zeventig jaar tussen het eind van de oorlog en dit besluit dringen om de voorrang bij rechthebbers, maar vooral bij de nabestaanden. Van Rijn en de belangenbehartigers van het Indisch

Platform werden het dinsdag eens over een financiële regeling voor naar schatting 1100 mensen die nog in leven zijn. Zij krijgen per persoon 25.000 euro uitgekeerd, hopelijk nog voor de Kerst. Nabestaanden zoals weduwen en kinderen vissen achter het net.

Ik kan het niet uitleggen

Tot drie keer toe zegt Elisabeth Mollema het: "Het is geen gift, het is salaris." Ze is woedend over het besluit van Van Rijn. "Het is hun welverdiende geld, geld waar ze recht op hebben. Mijn vader heeft er duizend dagen voor in een Jappenkamp gezeten. Nu hij dood is, hebben zijn nabestaanden daar recht op."

Freddy Mollema was vliegenier bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) toen Japan in 1942 de archipel overrompelde. "Ze namen hem krijgsgevangen, hij belandde in een kamp in Japan. Hij heeft de atoombom op Nagasaki zien vallen. Een dag later lieten ze hem doodleuk door de stad lopen. Na de oorlog werd hij ziek. Een paar jaar na mijn geboorte overleed hij aan een darmperforatie. Geen mens wist hoe dat kwam."

Haar moeder kreeg aanvankelijk ook geen pensioen. "Hadden we gewoon geen geld. Mijn moeder was toevallig een tough cookie, dus het is allemaal goed gekomen. Ze is acht jaar geleden overleden." Mollema, schrijfster van kinderboeken en thrillers is blij dat haar moeder dit niet hoeft mee te maken.

De moeder van Patrick Rugebregt (1966) leeft nog wel, zij is in de tachtig, en hij hoopt dat het nieuws over de 'backpay' aan haar voorbijgaat. "Ik heb haar nog niet gebeld, en dat doe ik ook niet. Ik zou haar niet kunnen uitleggen: papa zou 25.000 euro hebben gekregen, maar jij krijgt niets. Het is allemaal te pijnlijk."

Wat Rugebregt dwarszit, is de timing van het besluit. Afgezien van een klein bedrag vlak na de oorlog hebben de 40.000 overheidsdienaren nooit iets van hun gederfde inkomsten teruggezien. Opeenvolgende regeringen schoven de kwestie door, en toen Nederlandse rechters vonden dat de Indonesische overheid aansprakelijk was, leek de zaak afgedaan. "Mijn vader zei wel eens: Patrick, ze gaan pas betalen als ik in de grond lig. Dat heeft hij goed voorspeld. Hij is in 2011 overleden."

Het steekt Rugebregt dat hij de staatssecretaris hoorde zeggen dat 'gezien de hoge leeftijd van de betrokkenen' er haast moet worden gemaakt.

Na zeventig jaar tijdrekken, spreken ze nu van haast maken. Ik vind dat erg pijnlijk

Zijn ouders verlieten Indonesië met de zogeheten spijtoptantenregeling in 1965. Toen Nederland al geruime tijd de soevereiniteit aan Indonesië had overgedragen, kozen zij voor vertrek. "Bij aankomst hadden ze niets. Voor het tweedehands meubilair moesten ze bij de overheid een lening afsluiten die zij tot de laatste cent hebben afgelost."

Rugebregt hoorde van zijn vader Willem verhalen die overliepen van frustratie en woede. Willem zat in 1940 als 17-jarige bij de jongste lichting dienstplichtigen. "Hij was krijgsgevangen genomen en verbleef tot na de capitulatie in een kamp in Japan. Mijn vader vond dat hij recht had op zijn soldij. Soms gloorde er hoop en kreeg hij via zijn Indische netwerk positieve berichten, maar het werd nooit wat. Hij heeft niet de genoegdoening mogen smaken."

De redactie dankt Meindert van der Kaaij voor dit heldere artikel.

Commentaar van de hoofredactie en senior redacteuren van Dagblad TROUW

*De mening van de krant,
zoals verwoord door leden
van de hoofredactie en
senior redacteuren*

Een dagje later je salaris krijgen is ongemakkelijk, een maandje later is voor veel mensen al knap lastig. Dus wat betekent het als je zeventig jaar op je salaris moet wachten? Dat is niet anders dan een drama, vooral als daar dan ook nog het Indisch oorlogsleed bij komt kijken. Het kan al snel uitgelegd worden als minachting van de Nederlandse overheid jegens de meer dan 40.000 ambtenaren en militairen die in de periode 1940-1945 in dienst waren van het Nederlands-Indisch Gouvernement, maar voor die periode nimmer een stuiver ontvingen.

**De Tweede Kamer kan nu
laten zien dat ze wél oog heeft
voor Indisch leed**

Feitelijk is daar geen sprake van omdat de rechter keer op keer aanspraken van deze oud-ambtenaren en militairen terzijde schoof. In 1949 immers, is het Nederlands Indisch gouvernement overgedragen aan de Republiek Indonesië. Claims horen dus in Jakarta thuis en niet in Den Haag. Dat was ook tientallen jaren het antwoord van de Nederlandse overheid.

De kritiek geldt ook de leden van de Tweede Kamer

Maar wie het juridische gelijk aan zijn zijde heeft, heeft niet automatisch ook het morele gelijk aan zijn kant. De Indische gemeenschap in ons land heeft een bijzondere plaats in onze samenleving, onder andere door haar inzet in voormalig Indië en alle oorlogsleed.

De kwestie van de achterstallige salarissen ligt in die gemeenschap dan ook uiterst gevoelig en werd, logischerwijs, gezien als blijk van gebrek aan waardering van Nederlandse zijde.

Hiervoor heeft Den Haag met zijn strikt juridische opstelling liefst

zeventig jaar lang te weinig oog gehad. Het is goed dat er nu eindelijk een akkoord is over de uitbetaling van de achterstallige salarissen, maar het schrijnt dat nu nog maar 1100 mensen daarvoor in aanmerking kunnen komen. Eigenlijk hadden dat er 40.000 moeten zijn.

Logisch dus dat het Indisch Platform, dat lof verdient voor de wijze waarop het deze 'backpay'-zaak levend hield, nu door zijn eigen achterban flink wordt bekritiseerd. Waarom krijgen de nabestaanden van al die ambtenaren en oud-militairen uit Indië niks?

Maar in feite hoort die kritiek op het bord te liggen van de politici in Den Haag. En van al die bewindslieden die de afgelopen jaren te weinig deden aan dit dossier, waardoor, zoals Staatssecretaris Van Rijn schrijft in zijn brief aan de Tweede Kamer, "de omgang met het Indische oorlogsleed inmiddels een moeilijk en pijnlijk verhaal is geworden".

**In feite hoort die kritiek op het
bord te liggen van de politici**

(advertentie)

Reparatie van iPhone, iPad en nu ook android. Klik [hier](http://www.borca-online.nl/iphone-en-ipad-reparatie) voor de aanbieding
<http://www.borca-online.nl/iphone-en-ipad-reparatie>

Borca **Online**
Computer **Service**
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

Angstcultuur is terug in Indonesië

Door: Michel Maas

De massamoord op ca één miljoen communisten in Indonesië is vijftig jaar geleden. Maar eerlijk spreken over '1965' kan nog steeds niet. Sterker nog: de censuur werkt weer op volle toeren.

Ineens is de censuur in Indonesië helemaal terug. Je hoeft het jaartal 1965 maar te noemen en je zit in de problemen. 'Het lijkt of de censuur van de ene op de andere dag in de mode is geraakt', zo verzucht een verbijsterde directeur van een literair festival dat bezoek kreeg van de politie.

Soekarno

Het festival, dat woensdag begint, had een deel van zijn programma aan de massamoord op de communisten in 1965 willen wijden en heeft dat deel, op last van de politie, moeten schrappen. Elders heeft een tijdschrift dat een themanummer wijdde aan de zuivering alle exemplaren moeten inleveren. En een bejaarde emigré die op zoek ging naar het massagraf waarin zijn in 1965 vermoorde vader moet liggen, werd opgepakt en het land uit gezet. Het leger, de politie, de

immigratiedienst en de lokale autoriteiten werken daarbij hand in hand.

Dat riekt naar de donkere tijden van de dictatuur van Suharto, vindt de schrijfster Laksmi Pamuntjak. Op haar Facebook-pagina waarschuwt zij ook voor een 'her-militarisering van de regering'. Indonesië glijdt 'terug naar een cultuur van angst'. Pamuntjak is niet alleen. In de sociale media gonst het van bezorgdheid. Is dit het begin van het einde van de democratische hervorming, de Reformasi?

Pamuntjak is net terug uit Frankfurt, waar Indonesië haar boek 'Amba, of de kleur van rood' presenteerde op de internationale Buchmesse. Je kunt dat gerust ironisch noemen, want Amba is een roman die is doordrenkt van de communistenvervolging en de nasleep daarvan. In het buitenland pronkt Indonesië met iets dat het thuis kennelijk het liefst verzwijgt.

Zwarte bladzijde

'1965' is een zwarte bladzijde in de Indonesische geschiedenis, maar wat volgde is zeker niet minder erg: vijftig jaar waarin de geschiedenis stelselmatig is verdraaid of verzwegen, waarin miljoenen mensen hun burgerrechten verloren en waarin de Indonesiërs van kinds af aan hebben geleerd dat dat goed is.

De massamoord was de definitieve afrekening met de communisten die met steun van de eerste Indonesische president, Soekarno, oppermachtig dreigden te worden. Een mislukte coup, op 30 september 1965, gaf het leger carte blanche om in te grijpen. De coupplegers vermoordden vrijwel

de hele legerleiding en daardoor kon een onbeduidende generaal, Suharto, de macht grijpen.

Dat deed hij ten koste van de levens van vele honderdduizenden communisten en sympathisanten. De overlevenden, hun kinderen en zelfs hun kleinkinderen werden paria's en zijn dat tot op de dag van vandaag. De slachtpartij is de geschiedenisboeken in gegaan als de noodzakelijke uitroeiing van ongedierte. Nog steeds worden schoolkinderen elk jaar op 30 september bang gemaakt met een film waarin communistenmonsters Indonesische helden verminken en martelen. Dat de waarheid genuanceerder is begint maar langzaam door te dringen en stuit op steeds openlijker verzet van leger, politie en de lokale machthebbers.

Soeharto

Geen vergunning

Het internationale Ubud Writers Festival had deze week aandacht aan '1965' willen besteden met drie schrijverspanels, met de presentatie van een boek en de vertoning van de documentaire The Look of Silence van Joshua Oppenheimer. Politie, leger en de lokale autoriteiten eisten dat het

onderwerp geschrapt zou worden. Gebeurde dat niet dan zou het vermaarde festival helemaal geen vergunning krijgen en niet door mogen gaan. De organisatie zwichtte.

Vorig jaar was de eerste film van Oppenheimer, *The Act of Killing* nog gewoon vertoond. Ook bij andere gelegenheden was '1965' aan de orde gekomen zonder dat er een haan naar kraaide. Janet De Neeffe, directrice van het festival, is onthutst over het ingrijpen. 'We proberen nu maar om dit mijnenveld heen te laveren en hopen dat het niet blijvend is.'

Regisseur Oppenheimer ziet het ingrijpen als voorbode van de terugkeer van een 'Suharto-achtig' bewind: 'Het is bedroevend. Ik ben bang dat dit de terugkeer is van de schaduwstaat. Ik hoop dat ik het mis heb.' Oppenheimer heeft twee zeer onthutsende documentaires over de slachtpartij gemaakt, die wereldwijd met prijzen zijn overladen maar die in Indonesië zelf alleen half-clandestien vertoond konden worden. De 'schaduwstaat' vormt gevormd door leger en politie. Die voerden onder Suharto een schrikbewind van intimidatie, willekeur en verdwijningen.

Een week voor het ingrijpen bij het Ubud festival heeft de politie ook alle exemplaren van het universiteitsbladje Lentera in

Salatiga in beslag genomen en vernietigd. Het was een thema-nummer over '1965'. Lentera heeft een oplage van vijfhonderd exemplaren, maar zelfs dit minuscule blaadje wordt kennelijk gezien als een mogelijke bron van infectie.

Joko Widodo

Wat is er werkelijk gebeurd?

Het nummer is een dappere poging om te beschrijven wat er werkelijk is gebeurd. Het beschrijft bijvoorbeeld hoe militairen boeren opdroegen een groot gat te graven, omdat het 's middags 'een nieuwe zending' zou komen. Hoe die zending kwam: een vrachtwagen vol mannen die voor de kuil moesten hurken en daar toen werden neergemaaid.

Een van de mannen die zo is gedood, was de vader van Tom Iljas. Iljas studeerde in 1965 in het buitenland en mocht na de coup Indonesië niet meer in. Hij woont sindsdien in Zweden. Hij is nu 77, en wilde nog één keer naar zijn geboortedorp Salida op Sumatra.

Op 11 oktober bezocht hij daar het graf van zijn moeder en daarna ging hij op zoek naar het massagraf waarin zijn vader, Ilyas Raja Bungsu, moest liggen. Dat bleek niet gewenst. Hij werd aangegeven door het dorps hoofd, opgepakt en naar het politiebureau gebracht, waarna hij langdurig werd ondervraagd door de politie, militairen en door de immigratiedienst. Na vier dagen werd Iljas op een vliegtuig gezet en op de zwarte lijst geplaatst: hij mag Indonesië niet meer in.

President Joko Widodo had eerder dit jaar aangekondigd dat hij excuses wilde maken aan de slachtoffers van de zuivering van 1965 en hun kinderen. Die belofte werd kort daarna opeens weer ingetrokken.

Schrijfster Pamuntjak vreest dat dat de voorstanders van censuur misschien heeft aangemoedigd tot dit soort acties. Als niemand iets doet, hangt het land volgens haar een terugkeer van militairen in de macht boven het hoofd, die dan 'kunnen blijven doen wat zij onder Suharto deden, en de cultuur van straffeloosheid in stand kunnen houden die zo diep in onze samenleving is geworteld'.

(Java Post)

Dit artikel is eerder verschenen in De Volkskrant

Eindspel Indische kwestie

Door: Henk Harcksen

Weergave van een lezing op 18 oktober 2015 in Bronbeek, Arnhem

De Nederlandse bevolkingsgroep in Nederlands-Indië was onderdeel van een cultureel gemengde maatschappij. Hoewel deze bevolkingsgroep slechts 0,4 % van de totale bevolking vertegenwoordigde was het de dominante groep die de hoogste posities

innam in het bestuur en het bedrijfsleven¹. Deze groep viel uiteen in twee subgroepen.

¹ 'Statistical Abstract of the Netherlands East Indies' Dept. of Economic Affairs, Kolff, Batavia 1940, Chapter II, table 5,

Ongeveer een derde van de circa 300.000 Nederlanders geregistreerd bij de burgerlijke stand in Nederlands-Indië in 1940 waren etnische Nederlanders, genaamd totoks. Het overgrote deel der Nederlanders, circa 200.000 personen waren van

gemengd bloed, en werden aangeduid als Indo-Europeanen. Over het algemeen waren zij lager geschoold dan de totoks en bezetten daardoor de middenposities in bestuur en ambtenarij, maar ook in het bedrijfsleven en onderwijs. De mannen uit beide groepen in de leeftijd tussen 18 en 50 jaar werden in december 1941 voor het overgrote deel gemobiliseerd. Circa 42.000 van hen werden krijgsgevangene gemaakt. Het betrof Nederlandse, Molukse en Menadonese KNIL soldaten waarvan 10.000 beroepsmilitairen en de rest waren dienstplichtigen. Ook de civiele ambtenaren en burgers werden geïnterneerd.

De Japanners gebruikten kleur en stamboom als criteria voor wie gevangen werd gezet. Met tot gevolg dat Indische Nederlanders die meer dan 50% Indische voorouders bezaten buiten de Kampen bleven, de zogenoemde Buitenkampers.

Twee aspecten van de Indische Kwestie

In de eerste plaats, het niet vergoeden van de particuliere oorlogsschade. In februari 1951 nam het parlement de Wet op de Materiële Oorlogsschade aan, de WMO. Deze hield in dat alle oorlogsschade die door de Nederlanders geleden werd als gevolg van de Duitse bezetting, kon worden geclaimd.

De Nederlanders uit Nederlands-Indië werden expliciet van deze wet uitgezonderd. Het was de mening van de toenmalige regering, dat de jonge (en toen straatarme) nieuwe republiek Indonesië verantwoordelijk was daarvoor.

Backpay

In de tweede plaats de weigering van de naoorlogse Nederlandse autoriteiten - zowel in Indië als in Nederland - om de salarissen uit

te keren die de voormalige gouvernementsambtenaren en militairen behorende tot het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL) en de Indische Zeemacht hadden gederfd tijdens de Japanse bezettingstijd. Het ging om achterstallige salarissen van de ambtenaren en militairen als gevolg van 41 maanden Japanse internering beter bekend onder de Engelstalige term 'backpay'.²

Dit was in tegenstelling tot de Nederlandse ambtenaren en militairen die geïnterneerd werden of gegijzeld werden gehouden door de Duitse bezetter. Zij kregen na afloop van de oorlog hun achterstallige salaris volledig uitbetaald.

Indische Kwestie als politiek onderwerp

Zowel de regeringen Balkenende als de regering Rutte hebben met steun van alle betrokken regeringsfracties categorisch geweigerd om beide NIOD-studies parlementair te laten behandelen. Het dichtstbij kwam het op 30 juni 2011, toen de motie Dijkstra van D66 om de rapporten te laten bestuderen door een Commissie van Wijze Mensen, in de Tweede Kamer verworpen met slechts

twee stemmen verschil. Zelfs de SGP, die normaliter de regeringspartijen steunt, stemde nu vóór de motie Dijkstra. Deze motie heeft het dus net niet gehaald.

Het ontraden van de motie door de Staatssecretaris van VWS maakte De Indische Kwestie tot een *politiek onderwerp*. Dat is betreurenswaardig, aangezien het een parlementaire traditie is, dat zaken rond oorlogsslachtoffers Kamerbreed afgewikkeld worden, juist omdat deze geen speelbal van de politiek mogen zijn.³

Bevriezingsordonnantie

Deze ordonnantie werd op 29 augustus 1945 uitgevaardigd door luitenant Gouverneur-generaal H.J. van Mook. Het (Indische) Gouvernement schortte voor onbepaalde tijd de interne schuldverplichtingen op voor de periode tijdens de Japanse bezetting.

Voor de oorlog maakten ambtenaren en particulieren geld over naar Nederland ter ondersteuning van hun familieleden en kinderen om de kosten voor hun studie te kunnen betalen. Na de bezetting van Nederland nam het ministerie van Koloniën die schulden over, evenals banken. Verrekening geschiedde met salaris van betrokken werknemers.

Tijdens de Japanse bezetting werden salarissen stopgezet en verviel de dekking van de voorschotten. De Indische werknemer bouwde delegatieschulden op. Bij benadering hadden 33.000 ambtenaren een gezamenlijke delegatieschuld van 20,8 miljoen en particulieren 13,6 miljoen, totaal 238 miljoen gulden. De KNIL militairen, bevrijd uit de werkkampen, zaten in opvangcentra in Siam en

² Indische rekening, Indië, Nederland en de backpay-kwestie 1945-2000

³ Javapost blog, de Indische Kwestie, Herman Bussemaker

Singapore en wisten van hun mede-krijgsgevangenen dat hun regering de salarissen meteen na de oorlog hadden uitbetaald. Ze hadden het vertrouwen dat zij ook betaald zouden worden. Het Indo Europees Verbond en het NIBEG vroegen van Mook naar zijn plannen maar er kwam geen antwoord.

Ongelijke behandeling

De Koninklijke Marine, in casu de Admiraliteit betaalde de Backpay. Het besluit werd in augustus 1945 genomen door de minister van Oorlog in het kabinet Schermerhorn, J. Meynen die het zo vanzelfsprekend vond dat hij het niet vooraf besprak in de Ministerraad. Het gevolg was dat oud-krijgs-gevangen Nederlandse marine-mannen wel betaald zijn, hun mede kampbewoners die dienden bij de Indische Marine (Gouvernementsmarine) niet. De Geallieerden, de Verenigde Staten, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hebben hun militairen wel hun salarissen tijdens hun krijgsgevangenschap uitbetaald.

De Backpay-commissie

De Backpay Commissie werd door Van Mook geïnstalleerd op 14 januari 1946. Het recht op soldij was verankerd in de wetgeving van het land waar de militairen deel van uitmaakten. Dit betekende dat de KNIL militairen onomstotelijk recht op Backpay hadden. De Commissie bleek intern verdeeld over zowel de juridische aspect als de omvang van de financiële verplichting. De Indische autoriteiten wezen elke juridische verplichting af. In plaats van integrale compensatie van de niet uitgekeerde lonen en verloren gegane bezittingen, streefde Batavia er naar om de betrokkenen schulden vrij te maken en een nieuwe start te gunnen. Op 19 oktober werd de Backpay commissie ontbonden. Doel werd de slotrehabilitatie

regeling en de definitieve afwikkeling van de individuele financiële oorlogsproblematiek door overdracht naar tripartiet overleg bestaande uit het Indisch departement Sociale Zaken, werkgevers en werknemers.

Er werd een akkoord bereikt in mei 1948 en de kern van de regeling werd gevormd door de delging van de rehabilitatieschulden en vergoeding van de huisraadschade.

De Rehabilitatie Uitkering, Ronde Tafel Conferentie

De Ronde Tafel Conferentie was een tussen 23 augustus en 2 november 1949 in Den Haag gehouden. Het betrof een conferentie tussen vertegenwoordigers van Nederland, de Republiek Indonesië en de Bijeenkomst voor Federaal Overleg (afgekort BFO), de vertegenwoordiging van de verschillende staten die Nederland in de Indonesische archipel had gecreëerd. Er werd onderhandeld over de binnenlandse en buitenlandse schulden. Uiteindelijk accepteerde de Indonesische delegatie, door bemiddeling van een Amerikaans lid van de VN commissie voor Indonesië, dat men in ruil voor de onafhankelijkheid een deel van deze schulden over zou nemen.

Op 24 oktober werd er overeengekomen dat Indonesië 4,3 miljard gulden aan staats-schuld zou overnemen. De conferentie eindigde met het besluit tot soevereiniteits-overdracht die op 27 december

1949 plaatsvond. Backpay maakte geen deel uit van de onderhandelingspunten. Op 26 juli 1950 werd het KNIL opgeheven. Alleen de Nederlandse militairen konden over naar de Koninklijke Landmacht. Het ging over een totaal van 65.000 militairen, waarvan 10.000 Nederlanders.

Geldontwaarding

De verhouding van de Rupiah tot de gulden werd 1 op 3, in maart 1951 werd de waarde van alle biljetten boven de vijf gulden gehalveerd en moesten worden ingewisseld tegen nieuwe coupures voor de helft van de waarde. Spaartegoeden van Nederlanders werden gehalveerd en bleef van de rehabilitatiegelden en huisraadschade vergoeding weinig over.

Commissie Achterstallige Betalingen

De Commissie Achterstallige Betalingen (CAB) werd gevormd op 18 december 1951. Taak: onderzoek naar gang van zaken bij de rehabilitatieverplichtingen. Doelgroep: Indische Nederlanders, iet de Molukkers die in Nederland woonachtig waren.

De Backpay behoorde niet tot de onderzoeksopdracht. Uiteindelijk betaalt de regering 104,75 miljoen gulden, huisraad vergoeding inbegrepen. Het duurde lang voor er een beslissing kwam door politieke onwil. Het had niet te maken met de staat van 's Rijks financiën. Vanaf 1950 was er een overschot op de begroting. In 1952 lag de industriële productie al 35% hoger dan in 1939, in 1952 bedroeg het betalingsbalans overschot 1,9 miljard gulden.

Eind 1954 waren er nog maar 3000 van de 50.000 aanvragen afgehandeld ten bedrage van 8.5 miljoen gulden. Er kwam protest en de afhandelingen werden opgeschroefd naar 4000 per

maand⁴. Ondertussen had de rechter uitspraak gedaan in een aantal Backpay geschillen. Niet Nederland, maar Indonesië was verantwoordelijk voor betaling. Nederlands-Indië was een aparte staatkundige entiteit volgens het territorialiteitsbeginsel, Indonesië was haar rechtsopvolger. Omdat de rechter een soevereine staat niet kan manen werd de dagvaarding van de klagende partij nietig verklaard.

Traktaat van Wassenaar

De bilaterale betrekkingen met Indonesië werden aangehaald, na de machtswisseling Soekarno-Soeharto. Schuldsaneringsonderhandelingen kwamen op gang die uitmondde in het Traktaat van Wassenaar. Lumpsum van 600 miljoen gulden wordt door Indonesië volledig betaald. Twee betalingen van 18 miljoen elk kwamen ten goede aan kleine particulieren die vanwege hun leeftijd of financiële urgentie in aanmerking kwamen voor financiële vergoeding voor verloren gegaan bezit. Nederland heeft bewust de Backpay uit de onderhandelingen gehouden.

In de Memorie van toelichting, uit artikel 1 lid 1 vloeit voort dat aanspraken van particulieren op het voormalig Gouvernement van Nederlands-Indië niet meer jegens de Republiek Indonesië kunnen worden geldend gemaakt. De vraag van Kamerlid Voogd of de KNIL militairen voor een vergoeding uit de lumpsum in aanmerking kwamen, werd niet beantwoord door minister Luns.

Conclusie: het Traktaat zet een definitieve streep door de Backpay terwijl de rechter de claim wel rechtmatig had verklaard. Indonesië werd gevrijwaard om te betalen in Internationaal rechtelijke zin.

Moluks eerherstel als hefboom voor de Backpay en de Commissie van Drie

Na de Molukse treinkapingen werd er een onderzoekscommissie Kobben-Matouw opgericht die een historisch onderzoek deed naar de komst van de Molukkers naar Nederland. De in Nederland woonachtige Molukse KNIL militairen na de Soevereiniteits-overdracht en de opheffing van het KNIL naar Nederland gehaald via een gerechtelijk bevel. Na aankomst werden ze collectief ontslagen uit militaire dienst. De Nederlandse staat zorgde voor hun levensonderhoud maar de Molukse gemeenschap voelde zich verraden. Daarnaast hadden de gepensioneerde veteranen, 958 van 3578 overgekomen soldaten geen recht op pensioen.

De Nederlandse KNIL soldaten hadden daar wel recht op via de KNIL Garantiewet. De Molukkers dienden zich te wenden tot Indonesië maar die weigerde te bepalen ondanks de RTC die Indonesië verplichtte tot betaling. Per 1 januari 1956 had Nederland het voor Molukse kostwinners de zelfzorgregeling ingevoerd. Op de woonlasten na dienden Molukse gezinnen in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Per 1 januari 1964 was de regering alsnog bereid tot een pensioenvervangende uitkering. Over de periode 1956-1964 werd niet uitbetaald. Er kam een advies van de Commissie Kobben Mantouw aan het kabinet van Agt-Wiegel om naar deze zaak te kijken. Dit werd het signaal voor de Indische

belangengroeperingen om de zaak van de backpay weer aan te kaarten.

Er volgde een initiatief van Klaas de Vries (PvdA), op dat moment voorzitter van de Vaste Kamer Commissie van Defensie in nauwe samenwerking met Weijers (CDA) en Keja (VVD) om tot een onderzoek te komen van de backpay-kwestie en haalbaarheid van een mogelijke oplossing. Oud KNIL militairen hadden al weken in hun oude uniformen gedemonstreerd op het Binnenhof.

Uiteindelijk kwam er een voorstel die gevat was in een motie die door de voorzitter van de Commissie Weijers werd ingediend en geen partij-politieke strekking had:

De Kamer, gehoord de beraadslaging,

Overwegende dat in het verleden herhaaldelijk tussen regering en Staten-Generaal van gedachten is gewisseld over het vraagstuk van de niet genoten inkomsten over de periode van (krijgs)gevangenschap tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië,

Overwegende dat opeenvolgende kabinetten zich daarbij op het standpunt hebben gesteld dat verzoeken over betaling van deze niet genoten inkomsten niet voor inwilliging vatbaar waren en dat de Staten-Generaal zich bij dit standpunt steeds hebben aangesloten,

Constaterende dat in geen enkel rechtsgeding dat over deze zaak door betrokken organisaties en individuele personen tegen de staat der Nederlanden werd aangespannen een juridisch afweegbaar recht op betaling kon worden geldend gemaakt,

Stelt wederom vast, dat de Staat der Nederlanden juridisch niet gehouden is tot betaling van betreffende gederfde inkomsten,

⁴ Hans Meijer, Indische rekening, blz. 105

Evenwel overwegende dat het rechtsgevoel van betrokkenen door deze herhaalde uitspraken van Regering, Staten-Generaal en Rechtelijke macht niet bevredigd is,

Overwegende, dat deze uitspraken geen morele bevrediging schenken omdat daarin geen rekening wordt gehouden met de historische verantwoordelijkheid mede van de Nederlandse Regering voor de gebeurtenissen in het voormalig Nederlands-Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog en daarna,

Voorts overwegende dat de verschrikkingen van de Japanse bezetting en het lijden in de krijgsgevangenkampen in ons land pas laten - nooit ten volle - zijn beseft en dat betrokkenen veelal ook onvoldoende begrip hebben ondervonden verband houdende met hun noodgedwongen repatriëring naar ons land,

Nodigt de regering per 1 januari 1981 uit een regeling te treffen waarin aan deze morele verantwoordelijkheid ook materieel inhoud wordt gegeven en

Verzoekt derhalve de Regering daarbij de volgende uitgangspunten in acht te nemen:

- a) Aan alle voormalig geïnterneerden-kostwinners, voor zover zij zich na de oorlog duurzaam in Nederland hebben gevestigd een eenmalige uitkering te verstrekken*
- b) De uitkering wordt eveneens verstrekt aan weduwen van voormalig geïnterneerden, kostwinners die zich duurzaam in Nederland hebben gevestigd voor zover het huwelijk ten tijde van de internering bestond*
- c) Deze uitkering bestaat een voor allen gelijk bedrag van 7.500 gulden*

waarover geen belasting hoeft te worden geheven en dat niet in mindering wordt gebracht op de pensioenen, uitkeringen, subsidies en dergelijke die betrokkenen ontvangen

- d) Verzoekt de regering over de uitwerking van deze regeling in overleg te treden met organisaties van betrokkenen en gaat over tot de orde van de dag.*

De Tweede Kamer stemde in met de regeling op 18 juni 1981 zonder stemming. Alle in Nederland wonende weduwen van gesneuvelde KNIL militairen ontvingen eveneens de uitkering die de naam Wet Uitkering Indische Geïnterneerden droeg. Eind 1981 waren 72.100 aanmeldingen binnengekomen, 61.142 uit Nederland, 3237 uit Indonesië van warga negara's en 772 uit de rest van de wereld, per 1 januari 1982 32.168 beschikkingen tot uitbetaling, op de sluitingsdag van 1 juli 1983 waren 57.965 formulieren ingediend. Na de ontbinding van de Adviescommissie voor de uitkering waren 47.877 aanvragen verwerkt en 37.296 uitgekeerd⁵ Buitenkampers vielen buiten de regeling.

De Liro Affaire en de gevolgen voor Indische Gemeenschap

Joodse tegoeden waren in beslag genomen tijdens de oorlog en na

⁵ Hans Meijer, Indische rekening blz.317

de oorlog niet terug gegeven aan de rechthebbenden/overlevenden. Bezittingen waren door de ambtenaren verkocht. Analoog aan een onderzoek naar verloren gegane Joodse bezittingen kwam er een commissie Onderzoek Indische Tegoeden, (commissie van Galen). Een en ander resulteerde in Het Gebaar met een toekenning van 350 miljoen gulden en 158 miljoen euro voor diverse projecten. De Indische Gemeenschap bleef het zien als genoegdoening, maar geen finale kwijting van de vorderingen die de kern van de Indische Kwestie vormen.

De Bersiap wordt meegenomen in het Breed Historisch Onderzoek als onderdeel van "Het Gebaar"

Bij de uitwerking van Het Gebaar" in 2001/2011 was het Breed Historisch Onderzoek een van de projecten. Het onderzoek betrof onder andere de ontvangst van de Indische Nederlands in Nederland die gekenmerkt werd door formalisme, bureaucratie en koude ontvangst. De opzet van het onderzoek veroorzaakte een vergaand geschil tussen het IP en het departement van WWS dat direct betrokken was bij de uitvoering van het Gebaar. Kernpunt vormde de vraag of de Bersiap deel moest uitmaken van het onderzoek of niet? Professor Hans Blom indertijd hoogleraar Geschiedenis aan de UvA en verbonden aan het NIOD en Bussemaker kwamen tegenover elkaar te staan. Herman Bussemaker heeft hier het volgende over gezegd.:

Ik ben in 2001 bij de Universiteit van Amsterdam gepromoveerd op de dissertatie "Paradise in Peril: Western Colonial Power and Japanese expansion in South-East Asia, 1904 – 1941". Mijn promotor was Hans Blom, toen naast zijn

hoogleraarschap ook directeur van het NIOD. Uiteindelijk werd de Bersiap (na hevige protesten uit de Indische gemeenschap) toegevoegd aan het NIOD onderzoek in het rapport van Peter Keppy, dat over de vermogensaspecten van de Japanse Bezetting en de daarop volgende Indonesische Revolutie, handelt. De regering was beducht dat deze rapporten claims zouden onderbouwen. Dit wetenschappelijk onderzoek was voor het IP van levensbelang omdat het naar de achterban gebruikt kon worden om aan te geven dat Het Gebaar geen finale kwijting was maar dat een onafhankelijk onderzoek ongetwijfeld zou aantonen dat de regering in het krijt stond bij de Indische gemeenschap en dat er nog een finale compensatie zou komen het geen men te goed meende te hebben van de Nederlandse regering.

Kabinet Balkenende IV en Rutte I

Kabinet Balkenende IV was op 10 februari 2010 gevallen. Op 28 oktober 2009 werd door het IP in samenwerking met ICM van Ferry Schwab een manifestatie georganiseerd op het Plein in Den Haag nadat daaraan voorafgaande een gesprek met Jet Bussemaker, staatssecretaris van VWS in het kabinet Balkenende IV had plaatsgevonden. Halbe Zijlstra hield een speech waarbij hij de mening uitsprak dat de Indische Kwestie moest worden opgelost. Eerder dat jaar had de schrijfster Elise Lengkeek haar boek, 'Ik beken' over het Indisch verzet aan de premier aangeboden. Halbe Zijlstra zei later in een gesprek met het IP dat hij Kamervragen zou stellen aan Ab Klink minister van Volksgezondheid, hij kreeg echter nietszeggende antwoorden.

Kabinet Rutte 1 was een minderheidskabinet bestaande uit de politieke partijen VVD en CDA, en kreeg van oktober 2010 tot

april 2012 gedoogsteun vanuit de Tweede Kamer van de PVV. Op 21 april 2012 maakte premier Mark Rutte bekend dat het, na zeven weken onderhandelen in het Catshuis over de begroting voor 2013, niet was gelukt tot overeenstemming te komen met Geert Wilders. Na het stuklopen van de onderhandelingen gaf de PVV aan per die dag geen gedoogpartner meer te zijn van het kabinet. Diederik Samsom fractievoorzitter van de Tweede Kamerfractie van de PvdA zei op 24 augustus 2012 dat de Indische Kwestie in deze kabinetsperiode moet worden opgelost in het radio programma De Halve Maan.

Het kabinet Rutte 2 werd beëdigd op 5 november 2012. Op 29 juni is dan al een stemming geweest van een motie van Pia Dijkstra waar een Commissie van Wijze Mannen wordt voorgesteld om uit de impasse te komen in de onderhandelingen tussen staatssecretaris Veldhuijzen-van Zanten Hylner en het Indisch Platform. Die impasse ontstond met name omdat het idee postvatte dat de secretaris door haar ambtenaren onjuist werd geïnformeerd.

Het bleek dat de NIOD rapporten niet door de beleidsambtenaren van VWS ambtenaren waren gelezen. Ton te Meij delegatielid van het IP sprak de ambtenaren hier op aan, de staatssecretaris werd dus door haar ambtenaren bewust verkeerd voorgelicht. Zo ontstond het beeld van de Vierde macht die haar staatssecretarissen in opvolgende kabinetten op het verkeerde been zette. De motie van Dijkstra wordt met 2

stemmen verschil verworpen, PVV zegde aanvankelijk haar steun toe maar stemde uiteindelijk mee met de coalitie. Hun argument: wij waren door het regeerakkoord gehouden tot gedoogsteun aan het Kabinet Rutte.

In januari 2013 wordt Silfraire Delhaye voorzitter van het IP als opvolger Herman Bussemaker. Op 19 maart 2013 werd een Stille Tocht georganiseerd waarbij Peggy Stein een van de organisatoren was en later toetrad tot de delegatie die direct onderhandelingen voerde met de staatssecretaris. De delegatie bestaat mede uit Jan van Wagtendonk, voorzitter Stichting Japanse Ereschulden, Jan de Jong, voorzitter van de Stichting Vervolgingslachtoffers Jappenkamp (SVJ) en Ton te Meij onafhankelijk adviseur. De tocht eindigt op het plein waar een petitie werd aangeboden aan de Tweede Kamer. In de voorbereidingsfase is Hans Vogelsang, nauw betrokken bij de online campagne voor deze petitie waardoor deze petitie breed onder ogen van de Indische Gemeenschap komt en nog breder gedragen werd.

Impactanalyse

Op 31 mei 2013 wordt op verzoek van het IP door de Sociale verzekeringsbank het voorstel van het IP doorgerekend. Op 20 december 2013 volgt een veegbrief van de staatssecretaris. Kern is dat hij in gesprek blijft met het IP. In 2014 komt er geen voorstel. Na 15 augustus 2014, gaat het IP individuele gesprekken aan met Tweede Kamerleden. Het beeld ontstaat van een staatssecretaris die in gesprek blijft maar geen voorstellen doet en afspraken niet nakomt om tot een beleidsbrief naar de Kamer te komen⁶.

⁶ Indisch verdriet, Herman Bussemaker, blz. 355

Vaste Kamer Commissie VWS eist overleg met de staatssecretaris en AO van 14 oktober jl.

Op 2 juni 2015 een dag voor het Algemeen Overleg met de vaste kamer Commissie van VWS stuurt van Rijn een brief naar de Kamer. De kern: Het Gebaar is finale Kwijting maar Van Rijn wil in gesprek blijven met het IP. Backpay en Vermogensschade worden expliciet genoemd in de brief. Michiel van Veen (VVD) vindt een meerderheid in de Vaste Kamer Commissie VWS voor zijn voorstel om tot uitstel van het AO overleg te komen. Een volgend overleg wordt op 14 oktober gepland. In oktober 2015, volgt een lange brief van Van Rijn en een AO overleg dat op 14 oktober plaatsvindt.

Uitkomst AO overleg 14 oktober 2015

Uitkomst: Van Rijn zal vóór de begrotingsbehandeling VWS (die begint op 2 november a.s.) de Commissie informeren of een gesprek met het Indisch Platform zinvol is om – zonder verwachtingen te wekken – misschien te komen tot een aparte oplossing voor de 'backpay'-generatie. In die brief zal hij tevens proberen de eventuele kosten hiervan te ramen. Of een overleg hierover zinvol is, hangt van de opstelling van het IP af.

Tot dusver heeft het IP namelijk een brede aanpak voorgestaan, zonder het maken van een onderscheid tussen diverse groepen binnen de Indische gemeenschap. De Commissie zal vervolgens een tweede termijn plannen voor een Algemeen Overleg. Van Rijn zegde toe dat hij op zijn begroting geld zou willen vrijmaken voor (nader in te vullen) projecten om de Indische geschiedenis (beter) te doen kennen.

Aan het begin stond Van Rijn evenals vele andere sprekers stil bij het trieste bericht van het overlijden van Dr. Bussemaker, de 'man met het grote hart voor de Indische zaak'. Van Rijn zei dat hij zich grondig verdiept had in de 'Indische kwestie'. Hij zag het als zijn opgave in zijn functie om die niet als afgedaan te beschouwen. Hiervoor zijn geen juridische redenen, maar hij doet dit vanwege morele overwegingen.

Bij kennisneming van de geschiedenis zoals o.a. weergegeven in de rapporten van het NIOD bekropen hem (en hem niet alleen) gevoelens van gêne en schaamte over de manier waarop de belangen van de Indische Nederlanders zijn behandeld.

Desgevraagd zei hij dat de berekening (door de SVB) op basis van de benadering van het IP uitkwam op ruim een miljard euro (over 15 jaar). De kwestie ligt ook in die zin gecompliceerd dat erkenning (of excuses) zonder compensatie voor velen niet telt.

Terwijl een vorm van compensatie (waarvan voorbeelden in het verleden te vinden zijn) voor velen de gevoelens van verdriet en onrechtvaardige behandeling niet kan wegnemen. De conclusie van Van Rijn die hij bij herhaling en op diverse manieren toelichtte, was dat er geen oplossing voorhanden

was, die zowel budgettair aanvaardbaar zou zijn als ook draagbaar voor de Indische gemeenschap als geheel, voor wat betreft de erkenning en compensatie⁷.

Op 2 november blijkt dat er een akkoord is tussen staatssecretaris van Rijn en het Indisch Platform maar alleen over de Backpay. Een bedrag van 25.000 euro zal belastingvrij worden uitbetaald en het uitvoerings-reglement wordt nader ingevuld in nauwe samenwerking tussen beide partijen. De Rijksoverheid zet het bericht op internet met de volgende inhoud:

Van Rijn en Indisch Platform doorbreken 70- jarige impasse 'Backpay'

Nieuwsbericht | 03-11-2015 |
17:00

Staatssecretaris Martin van Rijn (VWS) en het Indisch Platform zijn akkoord om de "Backpay" gezamenlijk tot een oplossing te brengen. Er wordt een financiële regeling getroffen voor de betrokkenen die nu nog in leven zijn. Het gaat bij de "Backpay" over de niet uitbetaalde salarissen aan de ambtenaren en militairen die in dienst waren van het Nederlands-Indisch Gouvernement gedurende de Japanse bezetting.

Van Rijn: "Met deze regeling trachten we tegemoet te komen aan de onvrede in de Indische Gemeenschap door het ontbreken van een oplossing voor de Backpay. De geschiedenis van de afgelopen 70 jaar kunnen we niet ongedaan maken, maar ik hoop dat deze stap de weg vrijmaakt voor een nieuw hoofdstuk van onze gezamenlijke toekomst".

Voorzitter Silfraire Delhaye van Het Indisch Platform: "Deze stap die we samen zetten, stelt ons in de gelegenheid om zo snel

⁷ Han Gieske, Facebook

mogelijk de mensen te helpen die al meer dan 70 jaar wachten op hun salaris. Onze directe focus op korte termijn is nu hierop gericht. Staatssecretaris Martin van Rijn doorbreekt hierin een 70 jaar durende impasse. Hiermee wordt een van de doelstellingen van het IP op korte termijn ingewilligd. We zijn hier content mee."

Betrokkenen zo min mogelijk belasten

Van Rijn en het Indisch Platform zullen verder overleg voeren over de precieze uitwerking van de regeling. Over een aantal kernpunten is al overeenstemming bereikt. Per rechthebbende zal een bedrag van 25.000 euro netto worden uitgekeerd. In de uitvoering zal maximaal worden aangesloten op reeds beschikbare informatie over de rechthebbenden, omwille van de snelheid en zodat betrokkenen – veelal ouder dan 90 jaar – zo min mogelijk worden belast.

Conclusie: de regeling in 1981 was een gevolg van consensus-politiek tussen Kamer en Kabinet. De Backpay-regeling is voortgekomen uit een overleg en petite comité tussen het Indisch Platform en een vertegenwoordiger van het Kabinet en opnieuw in de ogen van het kabinet het inlossen van een morele verplichting bij het ontbreken van een juridisch-rechtelijke basis. En wederom is een deel van de Indische Kwestie geregeld en wordt het overleg tussen Van Rijn en het Indisch Platform voortgezet.

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer

Martin van Rijn, lichtte zijn beslissing toe aan de Tweede Kamer in een brief, waarvan de inhoud reeds in het openingsartikel weergegeven is.

De mythe van Sisyphus

Sisyphos (Oudgrieks: Σίσυφος) of Sisyphus (Latijn) is een figuur uit de Griekse mythologie. Hij beging de vergissing de goden uit te dagen. Hij wist hun telkens te ontsnappen maar verergerde hiermee zijn uiteindelijke straf.

Mary Huang, design technologist USA, Sisyphus

Die luidde dat hij tot het einde der tijden in de Tartaros (Griekse onderwereld) een rotsblok tegen een berg moest duwen. De Franse schrijver Albert Camus schreef de Mythe van Sisyphus. Bij hem is deze figuur een absurde held omdat hij beseft dat hij op zichzelf is aangewezen, dat hij niet langer door de goden geleid wordt. Zijn geluk schuilt niet in de ontkenning van zijn lot, maar van het besef dat hij revolteert tegen het lot dat de goden hem hebben toebedacht en het is precies deze revolte die hem vrij maakt. Het heldere

inzicht dat zijn eigenlijke kwelling zou hebben moeten veroorzaken, bewerkstelligt zijn overwinning schrijft Camus. Het is aldus niet zozeer het absurde waar Camus op uit is, maar de weerstand die het oproept, de revolte, die vrij maakt (bron: dr. Ruud Welten, het Labyrinth van de Mythe van Sisyphus, 2013).

Het verhaal van Sisyphus kan als metafoor worden gehanteerd voor het onderhandelingsproces dat zich meer dan zeventig jaar ontwikkelde en getuige de laatste alinea van de brief van Van Rijn nog geen einde is gekomen:

"Tot slot nog het volgende. De algemene doelstelling van het Indisch Platform is ons bekend. Het is vanzelf-sprekend aan het Indisch Platform, mede ingericht op verzoek van de Nederlandse Regering als haar gesprekspartner voor de gehele Indische Gemeenschap, om naast de 'backpay' zorg te dragen voor de verdere doelstellingen die uit haar belangen en achterban voortkomen."

Bronnen:

Peter Keppy: *Sporen van Vernieling*,
Hans Meijer: *Indische Rekening, Indië, Nederland en de Backpay kwestie 1945-2005*,
Herman Bussemaker: *Indisch Verdriet*,
Website Vaste Kamer Commissie VWS,
Javapost, weblog van Bert Immerzeel.

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?

Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.

Vraag vrijblijvend onze advertentieformaten en tarieven aan

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Tentoonstelling Troostmeisjes in Japan

Van 10 tot en met 25 oktober jl. is in Japan een tentoonstelling van foto's van Troostmeisjes van Jan Banning geweest, daarbij begeleid door de teksten van Hilde Janssen. Enkele jaren geleden publiceerden zij het boek "Troostmeisjes/ Comfort Women" en het verhalenboek "Schaamte en Onschuld". Verder werkten beiden mee aan de documentaire "Omdat wij mooi waren".

De tentoonstelling was geïnitieerd door het Japanse Women's Active Museum on War and Peace (WAM) in Tokyo en werd getoond in de Kid Ailack Art Hall. Deze galerie heeft al eerder omstreden exposities aan de wanden gehad. Het werk van Banning en Janssen trok al sinds begin 2010 veel internationale aandacht en werd gepubliceerd en geëxposeerd in tal van landen.

Reacties

In oktober 2014 nam het foto magazine DAYS JAPAN al het voortouw door de portretten van de Troostmeisjes alvast te publiceren. Eind juli 2015 zond de Japanse tv-zender TBS in het nieuwsprogramma *Hodu Tokushyi* een documentaire uit waarin Hilde Janssen - speciaal door de zender daarvoor ingehuurd - een aantal Indonesische vrouwen interviewde. Het leverde een

stroom aan reacties op, zowel lovende als ook negatieve en zelfs dreigementen. Van hogerhand werd de op Facebook geplaatste link onmiddellijk verwijderd.,

Volle zaal bij een lezing

De Japanse autoriteiten blijven ontkennen dat zo'n 200.000 vrouwen en meisjes tijdens de Tweede Wereldoorlog werden gedwongen tot seksuele slavernij door het Japanse Keizerlijk Leger. Recentelijke aanmaningen door de Mensenrechten Commissie van de Verenigde Naties deden niets af aan dit halsstarrige Japanse standpunt. Een krachtig deel van politiek rechts - waarbij ook Pr3emioer Shinzo Abe, houdt vol dat de Troostmeisjes professionele prostituees waren en er verder geen enkel bewijs is dat de verhalen van de vrouwen en meisjes over hun seksuele slavernij steekhouden. Het thema zorgt voor een regelmatig opborrelende bron van spanning tussen Japan en zijn burens, met name Zuid-Korea en China.

Grote drukte tijdens seminar

Revisionisme

In de jaren '90 toonde de Japanse overheid tekenen van bereidheid

tot erkenning, zoals in de "Kono-verklaring" (1993) werd gesteld: "Het Japanse Keizerlijk Leger was direct of indirect betrokken bij de totstandkoming van en het beheer over "Trooststations", waarvoor jonge vrouwen uit China, Korea, Filippijnen en Indonesië tegen hun wil waren gerecruteerd".

De Japanse regering echter wil deze overeenkomst herzien. De minister van Binnenlandse Zaken Sanae Takaichi verklaarde begin dit jaar dat zij deze "wereldwijd verspreide valse informatie, die de eer van Japan en zijn bevolking tot in de verre toekomst ondermijnt" wil rechtzetten. In deze sfeer is het nogal opmerkelijk - en dapper - dat initiatiefnemer WAM en de KID Ailack Art Hall deze tentoonstelling over de Troostmeisjes willen exposeren.

Fragment van een krantenartikel over de tentoonstelling

Op de dag van de opening en de dagen erna lopen de Japanners opvallend stil langs de foto's, sommigen de hand voor de mond. Ogen vol ongeloof bij het lezen en horen van de achterliggende verhalen bij de foto's. Ook de tijdens deze tentoonstelling georganiseerde activiteiten zoals een seminar, een discussie-sessie, een lezing en voordrachten zijn druk bezocht.

Eén van de bezoekers vertelt: "Ik huiver door de aanblik van die oude vrouwen. Ik weet niet goed wat hun ogen willen zeggen: verdriet of woede. Ik ben blij dat ik er nu wat over weet. Er wordt in Japan niet over gesproken. Maar ik schaam mij een Japanse te zijn

en wil mijn excuses aanbieden aan al die vrouwen die zo onder de wreedheden geleden hebben”.

Een ander zegt: “Bij het zien van die foto’s is het alsof ik hun pijn voel. Wat heeft het Japanse leger verschrikkelijke dingen gedaan. Er zijn veel te weinig plaatsen in

Japan waar we over de echte geschiedenis kunnen leren. Ik studeer voor lerares en ik zal het mijn leerlingen later zeker vertellen”.

Ook de kranten hebben de foto-tentoonstelling verslagen, een enkele zelfs met een halve pagina

groot artikel. De plaatselijke overheden houden zich angstvallig afzijdig. De tentoonstelling is nu te zien in Okinawa in een plaatselijk “War and Peace Memorial”.

Waarom wij zo weinig van de oorlog in Indonesië weten

Door: Ronald Nijboer

De grootvader van Ronald Nijboer diende tussen 1946 en 1948 in Nederlands-Indië en tekende zijn belevenissen op in een dagboek. Bijna zeventig jaar na de onafhankelijkheid van Indonesië bezoekt Ronald dezelfde plekken als zijn opa. Waarom weten we zo weinig van die tijd?

Op 17 augustus 1945, zeventig jaar geleden, roept Soekarno de Indonesische onafhankelijkheid uit. De Nederlandse overheid erkent de onafhankelijkheid niet en stuurt 200.000 soldaten om de orde in de kolonie te herstellen. Vol goede moed reizen oorlogsvrijwilligers en dienstplichtige militairen naar Indië om de bevolking te bevrijden van de terreur.

De werkelijkheid blijkt anders. Ze worden niet onthaald als helden, maar belanden in een complexe, vuile oorlog. Als de soldaten verslagen uit Indië terugkeren gaan ze over op een massaal stilzwijgen. Wat ze hebben meegemaakt, is vaak te heftig om te vertellen en de achtergebleven familie en vrienden kunnen zich maar moeilijk een voorstelling maken van wat ‘onze jongens’ daar beleefden. Door de Nederlandse regering en pers werd nooit gesproken over een oorlog. Er was slechts sprake van een binnenlands conflict, zo erg kon dat toch niet zijn?

Evert-Jan Nijboer, schrijvend in zijn dagboek

Mijn opa, Evert-Jan Nijboer, verbleef als oorlogsvrijwilliger van 1946 tot 1948 in het toenmalige Nederlands-Indië. Ook hij zweeg nadat hij gediend had en terugkeerde naar Nederland. Wel hield hij elke dag zijn belevenissen bij in een dagboek. Het is de basis voor mijn reis door Indonesië. Wat zien we, als het zwijgen met verhalen gevuld wordt?

Mijn opa achterna

Van de drukkende hitte in Jakarta stap ik de koele Immanuelkerk in. Een brede trap leidt me via het portaal de ronde kerk binnen. Het gebouw, opgetrokken uit smetteloos witte zuilen met daarop een donker koepeldak, straalt een zeldzame rust uit in de immer chaotische metropool. Over enkele minuten begint de dienst.

Maar ik ben hier niet uit religieuze overwegingen. Ik ben hier omdat

mijn opa als diepgelovig christen zijn zondagen doorbracht in de Willemskerk, zoals de kerk destijds heette.

Zondag 7 april 1946

Vanmorgen ben ik naar de Willemskerk te Batavia geweest. Veel Ambonezen en Maleiers. De kerk was tjokvol, een 200 man moest wel staan.

Dat is nu wel anders. Slechts enkele gezinnen vergezellen mij deze namiddag. We worden, in het Engels, welkom geheten door de diaken, een kleine, kromme vrouw. Als ik haar vertel dat ik benieuwd ben naar de kerk waar mijn opa altijd kwam, begint ze te stralen. ‘Welkom in onze kerk!’ zegt ze in vlekkeloos Nederlands. Haar ‘mammie’ kwam uit Holland en haar opa was predikant tijdens de onafhankelijkheidsoorlog. De levens van onze grootvaders hebben elkaar destijds gekruist en ik probeer me in te beelden hoe mijn opa meezong met de psalmen vanaf dezelfde plek waar ik luister naar de lezing uit Mattheus 13.

Waarom mijn opa zich aanmeldde

Zijn eerste zinnen zet Evert-Jan op papier als de geallieerden in april 1945 het Overijsselse Gramsbergen binnenrijden. De

Bevrijding Oost-Nederland, 1945

langverwachte bevrijding zorgt voor een uitzinnige vreugde, verlost van de bezetter kan de wederopbouw beginnen.

Vrijdag 6 april 1945

Er ging een gejuich op, want de Engelsen (Canadezen) kwamen. Een geweldig gejuich. Iedereen drukte je de hand en door iedereen word je de hand ook gedrukt ten teken van innige blijdschap. Blij mochten we ook wel zijn, dat we al die jaren waren gespaard voor de greep van de vijand. Het onderduikersleven nam een eind. Wat een vrijheid, dat het juk verpletterd was.

Zaterdag 5 mei 1945

Eindelijk vrede, de algehele bevrijding van het zo dierbare Vaderland. Wat een vreugde, vooral voor het hongerende Westen. Want wij hebben met hen meegeleden. Wat een blijdschap de Koningin weer in ons midden te weten.

Ondanks de overwinning is er weinig toekomstperspectief voor een boerenzoon zoals mijn opa. Tegelijkertijd is Nederlands-Indië nog volop in oorlog met Japan en rekruteert de Nederlandse overheid oorlogsvrijwilligers om 'onze Rijksgenoten in Indië te bevrijden.' Evert-Jan meldt zich aan. Hij ziet dat wel zitten, onthaald worden op Java. Zoals dat gebeurde bij de Engelsen en Canadezen in zijn stad.

Zaterdag 15 september 1945

Bekend werd dat we binnenkort naar Indië gaan als Gezagsbataljon Indië. Wij zullen de grondlegger zijn in Indië. Een hele eer.

De heenreis doet als een jongensboek aan. Een 22-jarige jongeman die in de bloei van zijn leven het avontuur opzoekt, vol goede moed om zijn plicht te volbrengen. Ongeveer 1.600 Nederlandse militairen, velen van Evert-Jans leeftijd of jonger, worden in oktober 1945 ingescheept op de Stirling Castle. Via de Middellandse zee langs het exotische Port Said en het verre Australië komen ze eind november aan in Penang, Maleisië. Mijn opa is onder de indruk van de schoonheid van de Aziatische natuur.

Dinsdag 27 november 1945

Een prachtomgeving waar we overal langs kwamen. Mooie groenende bergen, de palmbomen, pisangs, alles werd nu ineens werkelijkheid. Toen ik dit alles zag, kreeg ik een indruk om de tropen nooit weer te verlaten.

De strijd van vrijwilligers

Inmiddels heeft Japan zich overgegeven, maar de plotselinge onafhankelijkheidsstrijd van de Indonesiërs heeft de rust op Java niet doen wederkeren. Pemoeda's eisen met veel geweld onmiddellijke onafhankelijkheid. Veel Nederlanders en Indische Nederlanders worden vermoord. Als Evert-Jans brigade op 26 maart 1946 wordt toegelaten in Batavia hoeven de Japanse bezetters niet meer verjaagd te worden. Het nieuwe doel is om Indië in Nederlandse handen te houden.

Dinsdag 26 maart 1946

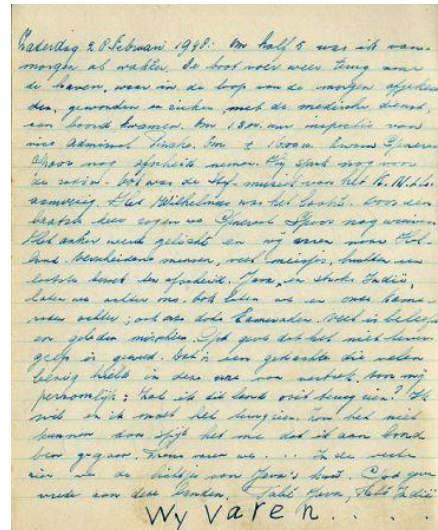
In de haven lag het vol gezonken schepen. Onze eerste indruk was een doodse stad te zien, vernield

en door de Jappen ernstig verwaarloosd. [...] Direct de eerste nacht hadden we wacht. 's Nachts werd er geschoten. Dat ging de hele nacht zo door. Bren, Sten en geweren, alles kon je duidelijk onderscheiden. De kogels floten door ons kamp, want het was geen kilometer van ons verwijderd.

Het positieve gevoel van de heenreis is snel voorbij. De 'arme inlanders' lijden honger en de berichten over gruwelijke moordpartijen bereiken de soldaten. In mei 1946 worden acht militairen vermist na een patrouille in Pesing. Als ze dagen later worden teruggevonden blijken de lijken onherkenbaar verminkt. Ook de bevolking wordt niet gespaard.

Woensdag 15 mei 1946

Deze morgen waren vermoorde inlanders door de kali gedreven. Als die arme mensen in contact zijn geweest met Hollanders worden ze naderhand vermoord.

"God geve dat het niet tevergeefs is geweest"; pagina uit het dagboek.

Avontuurlijk is het, maar niet zoals ze het zich hadden voorgesteld. De woede tegen de Japanners en Indonesische revolutionairen groeit met de dag. Evert-Jan doet desondanks zijn best om de moed erin te houden.

Pagina uit het fotoalbum van Evert-Jan Nijboer

Af en toe is daar ook reden toe. In juni 1946 rijdt zijn patrouille naar het front in de stad Cianjur. Dagen van hevige vuurgevechten volgen. Vlak voor de ogen van Evert-Jan steken 'extremisten' Chinese woningen in brand en beschieten de bevolking. De kapitein beveelt het gebied tot aan de brand over te nemen. Dat lukt, 4.000 Chinese mannen, vrouwen en kinderen worden geëvacueerd en in veiligheid gebracht.

Rijdend door Cianjur herinnert weinig meer aan de strijd die hier is geleverd. Ik overnacht bij een inwoner van Cianjur en ga op pad met zijn neef Dio, op zoek naar herkenningspunten uit de dagboeken. De bewegwijzering staat vol met namen van plaatsen die mijn opa heeft aangedaan: Cibeber, Sukabumi, Cisarua. Dio neemt me mee in een *angkot*, een felrood minibusje dat dienst doet als openbaar vervoer. In de

gesprekken met veel andere Indonesiërs heb ik al gemerkt hoe opvallend vergevingsgezind ze staan ten opzichte van de oude kolonisator. Ook Dio voelt geen wrok tegen de Nederlanders: 'Natuurlijk, de kolonie was niet goed, maar de Nederlanders hebben wel wegen aangelegd en onderwijs gebracht.'

De alledaagse bezigheden van de vrijwilligers

Juist de dagelijkse belevenissen brengen die onvoorstelbare tijd dichterbij. Gedurende zijn tijd op Java schrijft hij ook steeds meer over het alledaagse en verdwijnen de militaire acties naar de achtergrond. Het lijkt zijn manier om met de oorlog om te kunnen gaan, want stapsgewijs wordt het geloof in het 'herstel van de orde en rust' minder. Veel kameraden sneuvelen. Al in de eerste

maanden draagt hij de kist van zijn maat Pieter van Eppen en de dood van zijn vroegere kapitein Van Dijk 'die zich zo uitnemend verdienstelijk maakte door voorbeeldige moed' raakt hem diep.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties keert zich ondertussen steeds feller tegen de Nederlandse missie. De Nederlandse overheid blijft het conflict bagatelliseren en bestempelt militair ingrijpen als 'politieke acties.' Over oorlog wordt dan ook niet gesproken onder de Nederlandse bevolking, maar de soldaten in Indonesië weten wel beter. Als Evert-Jans schip begin 1948 koers zet richting Nederland is hij niet meer zo zeker van een goede afloop.

*Zaterdag 28 februari 1948
Veel is beleefd en geleden. God
geve dat het niet tevergeefs is*

geweest. Dat is een gedachte die velen bezighield in deze uren van vertrek.

Thuisgekomen is de familie dolblij om hun zoon en broer weer te kunnen begroeten, maar Evert-Jan heeft moeite om te wennen aan een nieuw leven in Holland. Mensen stellen vragen die voor hem vanzelfsprekend zijn: 'het is er zeker warm?' of 'moest je ook vechten?'

De eerste keren moet hij daarom glimlachen, maar al snel ergert hij zich aan de oppervlakkige belangstelling. Het doet hem pijn als een kennis zegt 'Laten ze die oorlogsvrijwilligers maar allemaal in Indië laten.' Zijn verhaal kan hij bij niemand kwijt en hij besluit het dan maar voor zichzelf te houden. In de week na zijn thuiskomst schrijft mijn opa:
"Allerlei gekke dingen kunnen de mensen van hier je vragen.

Belangstelling is er wel, maar begrip over Indië voor geen cent [...] Als het leven hier maar gauw went, want veel dingen vind ik bekrompen en kleinzielig".

Een mensenleven later lijkt er maar weinig veranderd. (Java Post)

Dit artikel verscheen eerder in 'De Correspondent'.

Teken de petitie 'Traktaat van Wassenaar 1966' op: <http://uitbetalentvw66.petities.nl/>

Het gezicht achter een plunjezak

Door: Nanneke Wigard

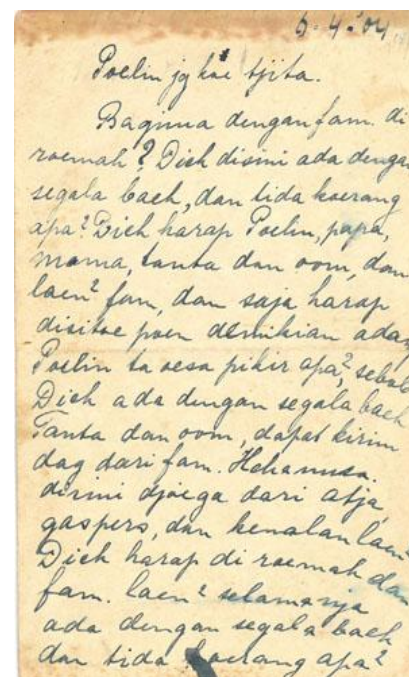
Sommige objecten bevinden zich al lange tijd in de collectie van Stichting Moluks Historisch Museum. Nu dankzij digitalisering de informatie beter ontsloten is,

wordt het ook makkelijker om gegevens aan elkaar te koppelen. Dat gebeurde onlangs met deze militaire plunjezak.

De collectiebeheerder van het Museum, Nanneke Wigard, vertelt hoe dat in zijn werk ging.

Voor de bijeenkomst 'Gekomen vanwege dromen en idealen', die stichting Moluks Historisch Museum op 20 oktober 2015 organiseerde in Bronbeek, bereidde ik een live versie voor van 'De Collectie vertelt...' Eén van de objecten die ik ter plaatse aan het publiek wilde laten zien, was deze plunjezak.

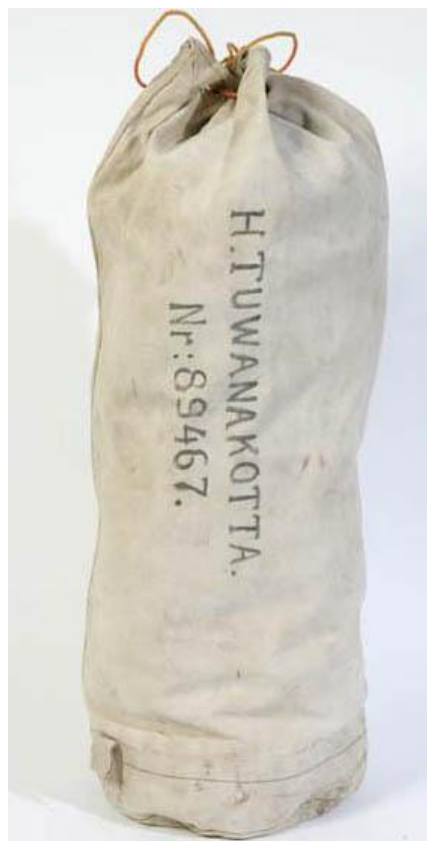
Vanzelfsprekend ga je dan in je collectie op zoek naar meer informatie over de naam die erop staat: H. Tuwanakotta, Nr. 89457. Het nummer betreft een stamboeknummer en niet een legernummer want dat laatste hoort uit 9 cijfers te bestaan. Uit het stamboeknummer valt af te leiden dat deze militair al voor WOII in dienst was. Op de passagierslijst van de Kota Inten (2e reis) vond ik meer gegevens: Sergeant Majoor Instructeur H.

Bladzijde uit een dagboekje

Tuwanakotta, kwam met vrouw, zoontje en 3 pleegzonen naar Nederland. Ook kunnen we daar zien wat zijn leeftijd was.

Het legernummer, 111608001, verbergt namelijk de geboortedatum: 11 is het jaar 1911, 16 geeft de maand weer maar - en dit moet je weten - je moet er 12

556	zoon	14-12-50
557	Pleegzoon Sahetapij, nr.350 van deze lijst, M.Likkwat	18-7-35
558	131913003 TUPARIA, J.	sek.
559	111608001 TUWANAKOTTA, H.	SMI.
560	Mevr. Tuwanakotta	
561	zoon	2-3-48
562	pleegzoon B. Muskita	1935
563	pleegzoon A. Pelupessij	1935
564	pleegzoon	1936
565	Pleegzoon kpl. Samallo, nr.377 van deze lijst, H. Lauterbach	5-8-35
566	Stiefdochter Schilait, nr.443 van deze lijst geb.1920	
567	Pleegzoon Tahitu, nr.479 van deze lijst, geb.1934	BLZ. X.

Fragment van de passagierslijst van de Kota Inten

vanaf trekken, dus de 4e maand, en 08 is de dag: 8 april 1911. Verder speurend, ontdekte ik een mapje met archiefstukken die nog niet geregistreerd waren.

Er zat een briefje in op Japans papier met als afzender H. Tuwanakotta vanaf een Japans adres en ondertekend met de naam Dick. Aha, Dick en H. Tuwanakotta waren dezelfde persoon. Dan hebben we ook een foto van hem! Deze foto van bewoners van woonoord Maashaven, had ik ooit in de rubriek Flashback in Marinho laten

zien met de vraag of iemand wist wie erop stonden. Zo kwamen we aan de volgende beschrijving:

Foto achter: Dick Tuanakotta, zijn vrouw Paulien Tuanakotta-Muskita, en gehurkt: Maartje Muskita (zus van Paulien) en Jopie Muskita, zoon van Maartje.

Doordat de naam verkeerd gespeld was, zonder w, waren tot nu toe de plunjezak en de foto niet met elkaar in verband gebracht. Nu dat is gecorrigeerd, kunnen plunjezak en eigenaar alsnog in één zoekactie gevonden worden. Bron: Moluks Historisch Museum.

Korte berichten

Verpleeghuis 'Rumah Kita' laat 500 zonnepanelen plaatsen

Het verpleeghuis "Rumah Kita", dat speciaal opgezet is voor Indische en Molukse ouderen in Wageningen, is gestart met het laten aanleggen van een omvangrijke zonnecentrale. Ruim 500 zonnepanelen met een hoog rendement zullen op het dak geplaatst worden. Het project

krijgt SDE+ subsidie hiervoor. Jaarlijks verbruikt Rumah Kita 900.000 KW aan energie. Met het plaatsen van de zonnepanelen verwacht men een reductie van zo'n 108.000 KW per jaar door eigen opwekking. De 500 zonnepanelen worden geplaatst door Atama uit Elst, onder begeleiding van het ingenieursbureau QING Sustainable uit Arnhem. Rumah Kita is onderdeel van de Zinzia Zorggroep en huisvest in haar vestiging nabij het centrum van Wageningen zo'n 160 Indische en Molukse ouderen.

Bosbranden Indonesië bedreiging voor Volksgezondheid heel Z.O. Azië

De luchtvervuiling die veroorzaakt wordt door de zich nog altijd uitbreidende hevige bosbranden in Indonesië vormen een ernstige bedreiging voor heel Zuid Oost-Azië. Dit heeft de WHO (World Health Organisation) van de VN kort geleden verklaard. Naast Indonesië zelf zijn vooral Singapore en Maleisië zwaar getroffen door de verstikkende smogdeken. De smog bereikte inmiddels ook Thailand. In schril contrast is het oordeel van de Indonesische regering, dat het zelf wel de problemen de baas kan,

tenminste tot voor kort. Vele landen in Zuid Oost-Azië hebben al geruime tijd hun hulp aangeboden en pas nu heeft men erkend dat de vuurzee te groot is om als land alleen onder de knie te krijgen. De Indonesische regering heeft contact gezocht met Singapore, Maleisië, Rusland, China en Australië voor samenwerking om de branden te bestrijden. Opvallend is dat noch in Indonesië, noch daarbuiten gesproken wordt over een wettelijk bindend akkoord binnen

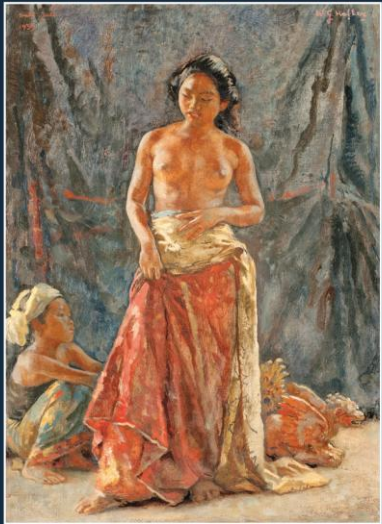
de Associatie van Zuid Oost-Aziatische landen (ASEAN) om grensoverschrijdende rookvervuiling gezamenlijk aan te pakken. Dit akkoord is al sinds 1997 van kracht, maar er staat geen enkele sanctie op het niet-nakomen. ASEAN heeft het akkoord altijd

gepropageerd als een schoolvoorbeeld van regionale samenwerking. Indonesië tekende het akkoord pas in 2002, maar het duurde tot 2014 voordat men het op regeringsniveau officieel ratificeerde. Singapore en Maleisië beschuldigen nu Indonesië ervan dat het akkoord meer een politiek gebaar is dan echte intentie. Dit blijkt uit artikel 12.2 van het akkoord, dat bepaalt dat externe hulp alleen maar mag worden ingezet op verzoek en met toestemming van de vragende partij..... President Joko Widodo heeft nu bevel gegeven om de branden met alle middelen te bestrijden en in het vervolg hard op te treden tegen criminele bendes die bosbranden veroorzaken om er palmolieplantages en bospercelen voor de productie van papier aan te leggen. Tevens heeft hij een totale vergunningenstop afgekondigd voor deze plantages. Sommige leden van Widodo's Kabinet vinden dit niet ver genoeg gaan en eisen dat wanneer op een plantage brand uitbreekt, de concessiehouder zijn land niet kan beheren en zijn reeds afgegeven concessie wordt ingetrokken.

ZEEUWS VEILINGHUIS

GEVRAAGD:
INDISCHE SCHILDERIJEN

W. G. Hofker (1902-1981)
Hamerprijs: € 600.000,-

Herengracht 74, 4331 PX Middelburg
Tel. 0118 - 650 680
WWW.ZEEUWSVEILINGHUIS.NL

(advertentie)

Recept van de maand Klepon (rijstballetjes met kokos)

Klepon is een zoet Indonesisch hapje en is erg lekker als tussendoortje. Bovendien ziet het er feestelijk uit.

Ingrediënten:

250 gr. ketanmeel (kleefrijstmeel), 250 ml. kokosmelk, 150 gr. geraspte kokos, bruine suiker, enkele druppels groene kleurstof (mag ook rode of een combinatie) te koop bij toko of reformhuis, water en een snufje zout.

Bereiding:

Maak de kokosrasp zacht en warm in een rijststomer. Vul een kookpan voor 3/4 met water en breng dit aan de kook. Meng in

een kom de ketanmeel en de kokosmelk tot een glad papje en doe er enkele druppels kleurstof bij. Hoe donker u de kleur wilt

hebben, bepaalt u zelf. Maak van dit alles een mooie droge deegbal (het deeg mag niet aan de vingers blijven plakken). Maak er nu kleine balletjes van (iets kleiner dan een pingpongbal) en prik er

met je vinger een kuiltje in tot halverwege. Doe hierin een klein theelepeltje bruine suiker en vouw het kuiltje dicht en rol het nog even tussen de handen. Doe ze één voor één in de pan met borrelend water. Als de balletjes boven komen drijven, zijn ze gaar en is de suiker gesmolten. Rol ze door de kokosrasp. Ga door tot het deeg op is. Bij gebruik van twee kleuren vooraf het basisdeeg in tweeën delen. Ze zijn het lekkerste als ze warm zijn. Je kunt ze in een stomer opwarmen, maar wat over is kan ingevroren worden. Bijt het balletje niet door, maar stop het geheel in de mond.

Selamat Makan

CREAPRO
VERTALINGEN
■
Den Haag

Vertalingen van en naar alle talen en de moedertaal
Speciaal: technisch, medisch, juridisch en commercieel
Snelheid en kwaliteit tegen een redelijke prijs

SINDS 1989 HET VERTAALBUREAU
DAT U ZORGEN UIT HANDEN NEEMT

Galileïstraat 18 - 2561 TE Den Haag - tel: 070-362 05 89 - fax: 070-362 56 64
@: creapro@worldonline.nl W: www.creapro.myplaces.nl

DAT IS ANDERE TAAL...!

(advertentie)

Gedicht

door: Mary-Jane Sahanaja

De auteur en dichteres Mary-Jane Sahanaja (1971) beschrijft in haar bundels **"Verlossing van de schaamte en de schuld"** en **"Mijn waarheid"** als jongste dochter van een KNIL-er, hoe haar vaders stille verdriet van invloed is geweest op haar leven. Ze kent een verleden van misbruik en mishandeling, waarover zij heel openhartig schrijft, zonder afbreuk te doen aan haar liefde voor haar ouders. Haar gedichtenbundels zijn te bestellen bij www.bol.com en www.freemusketeers.nl

Lidtekens

Bundel: **"Verlossing van de schaamte en de schuld", 2009**

Aan de buitenkant zie je ze niet
Ze zitten aan de binnenkant
Ik voel ze niet
Tot je erop drukt
Met verkeerde woorden
Verkeerde gebaren
Verkeerde geuren
Of verkeerde kleuren

Dan ineens voel ik de pijn
En soms kun je dan zien
Dat ik in mijzelf verdwijn

Helemaal helen
Dat zullen ze niet
Ze zijn er voor altijd
Hun bestaan ontkennen
Is zinloos
Ik hoef ze ook niet kwijt

Ooit waren ze rauw en open
Zijn nu eindelijk gesloten
Nog wel enigszins rood
Maar ik houd mij groot

Aan de buitenkant zie je ze niet
Maar van binnen voel ik ze wel
Soms
Niet altijd
Vooral als iemand me raakt
Precies op het lidteken
Wat wel eens gebeurt
Van tijd tot tijd.

Boten- en passagierslijsten 1945-1964

Sinds een aantal jaren is een nagenoeg complete lijst online van boten en passagiers uit de periode van de grote repatriëring vanuit Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea naar Nederland. Na jarenlang

onderzoek en steun van Henk Boekhuis heeft onderzoeker Herman van Oosten uiteindelijk de verzamelde informatie in een website gevat. Op deze website treft u een overzicht aan van

schepen die in de periode 1945 t/m 1964 burgers en militairen vervoerd hebben van de "Oost" naar Nederland. De passagierslijsten geven een overzicht van de personen die met deze schepen

meegereisd hebben. In deze passagierslijsten is een kolom 'archief' te zien. Als daar een groene punt staat, bestaat er een archief waar gegevens over deze passagier te vinden zijn. Het kan zijn dat deze gegevens in eigen beheer zijn of anders wordt naar een archief doorverwezen.

Toen Herman deze website startte had hij van de 300.000 namen er 24.000 ingevoerd. Nu is hij stukken verder en kan zijn levenswerk behoorlijk compleet worden genoemd. Toch helemaal compleet is het nog niet. Dus wanneer u een naam zoekt die er niet bijstaat, kunt u contact opnemen, waarbij u zoveel mogelijk gegevens moet opgeven, zoals familienaam, voornamen, geboortedatum, scheepsnaam, vertrekdatum.

Mocht u de datum van aankomst niet weten, geeft u dan aan in welk seizoen het was: lente, zomer, herfst of winter, of andere indicaties, zoals: rond Pasen, Pinksteren, Kerstmis, Nieuwjaar, enz. De website maakt een onderverdeling in o.a. de volgende onderwerpen: introductie, boten-

lijst, passagierslijst, alle boten, statistieken, toelichting, bronnen, en wordt afgesloten met de contactgegevens.

Repatriëring in golven

De repatriëring of evacuatie van Nederlanders uit Nederlands-Indië (later Indonesië) wordt op deze website door Herman van Oosten ingedeeld in verschillende golven.

De eerste golf (1945-1950)

Capitulatie van Japan en Bersiap. Omvat ca. 100.000 personen. Was hoofdzakelijk de evacuatie van hen die tijdens de oorlog in internerings- of krijgsgevangenkampen gezeten hadden en deels direct, deels binnen een aantal jaren naar Nederland kwamen.

De tweede golf (1950-1957)

Soevereiniteitsoverdracht. Niet bekend hoeveel personen, het was een direct gevolg van de machtswisseling van Nederland aan de Republiek Indonesië, dus de bestuursambtenaren, politie-apparaat, rechterlijke macht en het leger keerden terug naar Nederland.

De derde golf (1957-1958)

Nieuw-Guinea. Ca. 20.000 mensen verlaten het land als gevolg van anti-Nederlandse acties.

De vierde golf (1962)

Nieuw-Guinea. Ca. 20.000 mensen worden geëvacueerd ten gevolge van de overdracht van Nieuw-Guinea door Nederland aan Indonesië.

De vijfde golf (1957-1964)

Spijtoptanten. Een onbekend aantal personen, ex-Nederlanders die na de soevereiniteitsoverdracht voor de Indonesische nationaliteit kozen, maar hier later op terugkwamen.

Bekijkt u eens rustig deze bijzonder interessante website en wie weet vindt u een stukje geschiedenis van uw voorouders terug. De eigenaar van de site, Herman van Oosten heeft er in ieder geval een heidens werk aan gehad om alle gegevens bij elkaar te verzamelen.

Webadres:

<http://www.passagierslijsten1945-1964.nl/boten/index.html>

Boekbespreking, e-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Mijn leven in Nederlands-Indië – Kadoedel. Kadoedel is de schrijversnaam van Thom van der Werve. In dit boek beschrijft hij zijn jeugd in Nederlands-Indië tot en met zijn avontuurlijke vertrek in 1946. Een verhaal dat zich

afspeelt in de nadagen van het koloniale bewind en de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog. Van 1943 tot 1945 verbleef hij in Japanse burgerkampen. Maar dit is geen historische autobiografie, als is alles wat hij beschrijft ook werkelijk gebeurd. Het is veeleer een vertelling over een "coming-of-age" van een opgroeiende jongen die de wereld nog ziet als één groot avontuur, die zich leert te verhouden tot anderen en daarnaast een ontdekkingsreis beleeft naar zijn seksuele identiteit en hij beschrijft dit vanuit zijn eigen directe beleving. Hiermee is het een boek dat voor velen

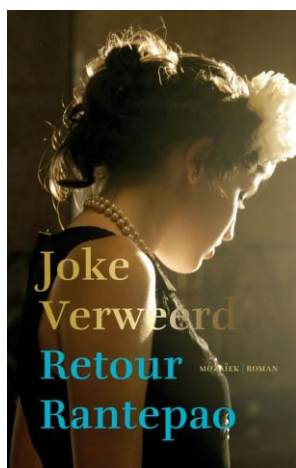
herkenbaar zal zijn. *Adviesprijs: € 15,00.*

Vaarwel Soerabaja – Femmy Fijten. Als Freddy Ribauwt in 1926 geboren wordt, lijkt hem een mooie toekomst weggelegd. Hoe

naders pakt het uit als de Japanners Indië binnenvallen. Vader wordt krijgsgevangen genomen en Freddy's Javaanse moeder, die een ambivalente houding heeft tegenover haar knappe Indofoon, bekommert zich hoofdzakelijk om haar jongste zoon Emo. Als de dreiging te groot wordt, moet Freddy onderduiken en krijgt hij de zorg voor zijn jonge broertje. Freddy's droom om in Java te blijven geeft hem de kracht om te overleven tijdens de Tweede Wereldoorlog en de onafhankelijkheidsoorlog die daarop volgt, waarin hijzelf, zijn vrienden en geliefden het zwaar te verduren krijgen. Femmy Fijten oogstte veel lof met haar debuut "Terug naar Bandung". De indrukwekkende geschiedenis van de oude kolonie blijft haar nog steeds boeien. Met name de strijd om Soerabaja heeft diepe indruk gemaakt. *Adviesprijs: € 18,00.*

Retour Rantepao – Joke Verweerd. Wouter en Inge hebben dertig jaar geleden de keuze gemaakt om met hun dochtertje Mirjam naar Rantepao in Indonesië te vertrekken, de Zending in. Na een dramatische

gebeurtenis keert het gezin terug naar Nederland. Alledrie hebben ze grote moeite om hun draai te vinden. Als Mirjam jaren later de kans krijgt om terug te gaan naar Rantepao om haar pleegbroer Firman op te zoeken, heeft ze het vermoeden dat ze zwanger is. Toch maakt ze de zware reis naar

de buitengebieden van Indonesië. Deze keuze van Mirjam maakt dat Wouter en Jeroen elkaar op een bijzondere manier leren kennen. Tegelijk heeft Mirjams reis een louterende werking op allemaal. *NU afgeprijsd, van € 19,90 voor € 7,50 (op=op).*

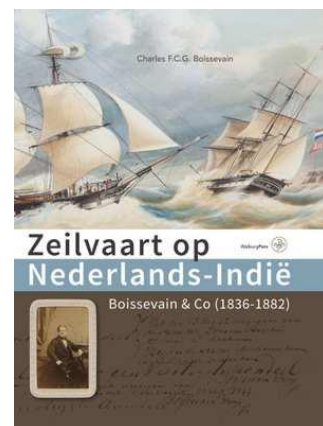
Wreed paradijs – Carl Hoffman Koppensnellers, kolonialisme en de mysterieuze verdwijning van Michael Rockefeller. Michael was op expeditie in Nieuw-Guinea voor

het toenmalige Museum of Primitive Art in New York. Voor de kust sloeg zijn boot om en hij zwom aan land. Daarna is er niets meer van hem vernomen. Geruchten doen de ronde dat hij gevangengenomen zou zijn door leden van de Asmat-stam, berucht om hun koppensnellen en kannibalisme. Carl Hoffman startte een uitgebreid onderzoek en ontdekte de ware toedracht. In de Jungle kwam hij terecht in de wondere wereld van geheime geesten en opmerkelijke en raadselachtige gebruiken. Een spannen en fascinerend verslag van de clash tussen beschavingen. *Adviesprijs: € 24,99.*

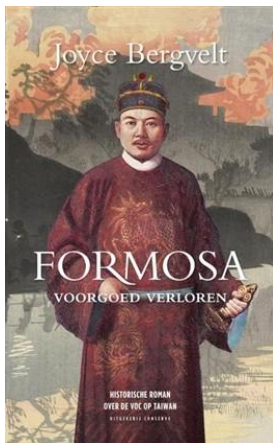
Zeilvaart op Nederlands-Indië – Charles Boissevain. Op 5 oktober 1841 ontmoet koopman en reder Gideon Boissevain (voorvader van de schrijver) op de beurs de gebroeders en zwagers van de grote koopvaardij. Twee weken later legt hij de "visite" af bij President Van Der Houwen van de Nederlandsche Handel-

Maatschappij om hem te feliciteren nog een jaar president te blijven. Dit boek identificeert de investeerders in de twaalf schepen van de Amsterdamse rederij Boissevain & Co. Daarmee draagt het boek nieuwe en gedetailleerde

informatie aan in de kennis van de negentiende-eeuwse partenredery. De relaties tussen 130 investeerders in de bouw en uitrusting van de barken en de schoenerkoffen brengen vier netwerken naar voren, waarin rederijdirecteur Gideon Boissevain en scheepsbouwer Cornelis Smit centraal staan. Zij brengen zeer belangrijke spelers in hun eigen familie en profiteren direct en indirect van de beschermende maatregelen van de Nederlandsche Handel-Maatschappij en de alom aanwezige koloniale politiek. Dit boek is een fraaie introductie op pre-industrieel ondernemerschap. *Adviesprijs: € 24,95.*

Formosa voorgoed verloren – Joyce Bergvelt. Een historisch epos gebaseerd op de vrijwel vergeten waargebeurde geschiedenis rond de Nederlandse VOC en het zeventiende eeuwse Taiwan dat toen Formosa heette. In 1624 wordt in het Japanse Hirado een jongen geboren die later in China bekend werd als Koxinga. Wanneer deze Koxinga na een lange oorlog tegen de Mantsjoes gedwongen wordt dat de Ming-dynastie een zijn einde gekomen is, moet hij met zijn leger vluchten naar Formosa. Maar daar zitten de Nederlanders. De belegerde

Nederlandse kolonisten trekken zich terug in Fort Zeelandia, dat ze onder leiding van Gouverneur Coyett zo lang mogelijk weten te verdedigen. Dan is het wachten op versterking uit Batavia. *Dit boek is tevens verkrijgbaar bij de uitgever: info@conserve.nl Prijs: € 24,99.*

Reizen door het maritieme verleden van Nederland – Van Dissel, Ebben en Fatah-Black.

Aan het einde van de zeventiende eeuw zwermde Nederlandse zeevaarders uit naar alle windstreken. Deze expansiedrift heeft

diepe sporen achtergelaten in Nederland, maar ook in Zuid Oost-Azië, De Caraïben, en delen van Amerika en Afrika, en zelfs in het koude noorden in de Poolcirkel. In dit boeiende boek volgt de lezer officieren, soldaten, slaven, kooplieden, compagniedienaren, ondernemers en politici op hun tochten door Europa en over de gehele wereld. Brieven en reisjournalen doen verslag van de vele overzeese ontmoetingen,

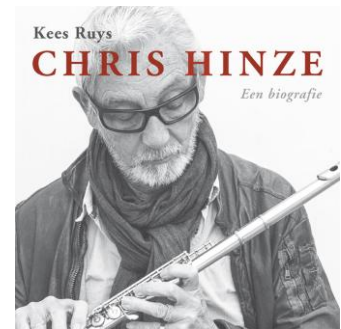
persoonlijke idealen en misgelopen carrières. Het boek is fraai geïllustreerd met afbeeldingen van schilderijen, kaarten, tekeningen en gravures. *Dit boek is tevens te bestellen bij de uitgever: www.walburgpers.nl Adviesprijs: € 29,95.*

Gepeperd verleden – Harm Stevens. In dit boek wordt de relatie beschreven tussen Indië en Indonesië en Nederland tussen 1595 en 2000. De schrijver tevens conservator van het Rijksmuseum

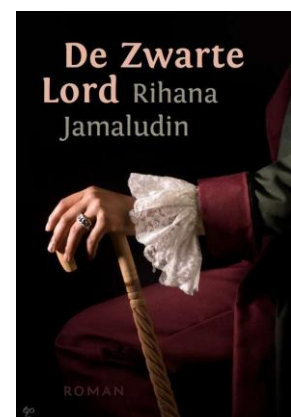
geeft dit weer aan de hand van delen uit de collectie van het "Rijks". Ook de Molukken komen uitgebreid aan bod. Je kunt niet ontkomen aan het bloedige optreden van Jan Pietersz. Coen in zijn strijd om de hegemonie van de specerijen eilanden. Historicus Wim Manuhutu geeft een toelichting namens het Moluks Historisch Museum over de geschiedenis van Banda Neira tijdens de audiotour van de bezoekers in het Rijksmuseum, tijdens de tentoonstelling van de collecties die de gezamenlijke geschiedenis van Nederland en Indië/Indonesië. *Prijs: € 24,50.*

Chris Hinze, een biografie – Kees Ruys. "Wat ik maak is wat ik ben: een mix", zegt de beroemde fluitist Chris Hinze (1938) tijdens een interview. Een treffende typering van een van de meest getalenteerde maar ook een van de meest controversiële musici die Nederland ooit heeft gekend. Een biografie naar de drijfveren van deze evenzeer bewonderde als ook verguisde

componist, die bijna jaarlijks van muziekstijl wisselde en in de herfst van zijn bewogen carrière nog steeds even energiek en dwars is als in de halve eeuw ervoor. Hij schrok er niet voor terug om het succes van zijn barokmuziek op de Bühne met snoeiharde jazzfusion mengde. Een boek over een solitaire perfectionist, die menigeen met zijn controledrift tot wanhoop dreef en intussen droomde van een teruggetrokken leven in de Himalaya. Een paradox die hij niet heeft opgelost, maar in muziek omgezet. *Adviesprijs: € 34,50.*

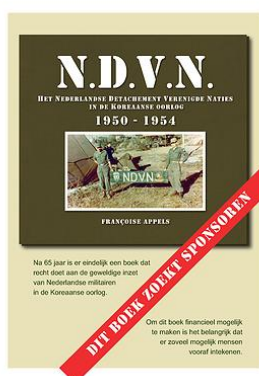
De Zwarte Lord – Rihana Jamaludin. De Bossche gouvernante Regina Winter vertrekt naar Suriname om er les te geven aan Walther Blackwell, een jonge kleurling die van zijn blanke vader een plantage heeft geërfd. Door

de kolonisten wordt hij de Zwarte Lord genoemd en wantrouwend bekeken vanwege zijn buitenissig gedrag. Is de zwarte dandy werkelijk gek of doet hij alsof? Regina moet in het geheim zijn gangen nagaan, waarbij ze veel personages uit verschillende lagen

van de Surinaamse bevolking ontmoet. Het leven van Suriname is ontdaan van conventies en fatsoensnormen, maar ook omhuld met taboes en diepe mysteries. Het is het jaar 1948, een woelig jaar voor de wereld, dat ook in Suriname zijn sporen achterlaat. Een boeiend boek voor de liefhebbers van een ouderwets meeslepend verhaal dat toch diepgang heeft, met tot op de laatste bladzijde onverwachte wendingen, waardoor je het bijna niet kan weggleggen. *Het boek is ook te bestellen bij de uitgever: www.lmpublishers.nl. Adviesprijs: € 24,95.*

NDVN, het Nederlandse detachement VN in de Koreaanse Oorlog 1950-1954 – Françoise Appels. "Mijn vader Gerhard Appels heeft van juni 1951 tot april 1952 als beroeps

sergeant deel uitgemaakt van het VN-detachement in Korea., Hij overleed in 2011. Enkele maanden daarvoor is hij me over Korea gaan vertellen. Elke keer een uurtje, want het putte hem uit, maar ik merkte ook dat hij net fijn vond", aldus de auteur. Zij zocht in die tijd naar boeken om meer achtergrond te hebben bij het verhaal van haar vader. Maar er bleek bitter weinig materiaal beschikbaar over de tijd na augustus 1951. "Na mijn vaders overlijden besloot ik dat dan zelf maar te schrijven". Momenteel wordt het boek gedrukt. Daarna moeten met de hand 29 uitneembare herinneringsstukken worden ingevoegd. Het gehele boek is een privé onderneming van de familie van Gerhard Appels. *Het boek komt binnenkort uit en is alvast te bestellen bij de auteur zelf. ndvngedenkboek@gmail.com Prijs: € 49,95.*

Presentatie & Signeren

Nieuw album Danny Everett.

Op 12 december 2015 zal Danny Everett zijn nieuwste CD album presenteren, waarvan de gehele opbrengst ten goede komt aan KIKA (Het Kinder Kanker Fonds). Een splinternieuw album met nieuwe songs en als bonustrack

een speciaal voor KIKA door Armand Filon geschreven duet van Blue Diamonds' Riem de Wolff en Danny Everett, getiteld: "Back in time". De presentatie van deze CD is tijdens een feestelijke Kerstshow in zaal "De Leuningjes" in Poeldijk. Vele artiesten zullen hier acte de presence geven. Meer info:

<http://dannyeverett.artiesten.club>

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL

www.vanstockum.nl

Just4Kids... voor iedereen van 4 tot 16 jaar

Zombierush obstakelrun

Door: Chinook de Deugd

De zombierush op 31 oktober in Eindhoven is dit jaar voor het tweede jaar gehouden en als deelnemer zal ik hier ook een review van deze run geven.

Organisatie: 8

Het is een goed georganiseerde run met duidelijk aanwijzing om je weg te kunnen vinden. Een gevarieerd loopterrein in het bos

en een goede warming up. De enige minpunten zijn het uitlopen van de starttijden wat helaas vaak onvermijdbaar is en de hoeveelheid obstakels.

Originaliteit: 9

De run is gebaseerd op een rage die vanuit Amerika is komen overwaaien en in Nederland nog niet eerder gezien. De bedoeling van de run is om "levend" te finishen. Dit doe je door met minimaal 1 van je 3 lintjes die de op het parcours lopende zombies proberen af te pakken te finishen. De obstakels zijn vrij redelijk qua originaliteit

Obstakels: 7.5

Dit is niet perse slecht want je hebt een paar obstakels die nieuw zijn voor mij en een paar die heel vaak gebruikt worden en ze worden vaak gebruikt omdat ze goed werken.

Ik zal ook niks verklappen over de obstakels voor hen die volgend jaar mee zouden willen doen.

Het opbouwen van de obstakels (zie verder de YouTube video's)

Prijs: 7

De prijs € 27,50 (5km) en € 33,50 (10km) is vrij laag, voor degene die vaker obstakelruns doen is het verschil in prijs ook echt te zien.

Voor de prijs die je betaalt doe je niet alleen mee aan de run; je krijgt ook een kortingsbon en een T-shirt en als je het haalt een herinnerings medaille.

Algemeen

Over het algemeen is zombierush in Eindhoven een heel goed georganiseerde obstakelrun met originele ideeën en echt aan te raden. Dit is ook op te merken aan de hoeveelheid kaarten verkocht en de grote hoeveelheid groepen. Het was een erg leuke ervaring en volgend jaar met Halloween doe ik beslist weer mee.

<http://zombierush.nl/>

https://www.youtube.com/watch?v=x8tTSRyKC_M

<https://www.youtube.com/watch?v=kSy0SqBd400>

Korte berichten

Gezocht: Jong talent

In de rubriek "**Just4Kids**" hebben we eerder al aandacht besteed aan jong talent. Zo plaatsten we een artikeltje over twee meisjes die Indonesische dansen leerden en verder ook een stukje over een

drumtalentje. Heb jij nou ook zo'n talent? Kan je goed gitaarspelen en treed je ook op? Of ben je een tenniskampioen in de dop, een goed biljarter of kan je heel goed dansen of zingen? Misschien ben je wel een hele goeie chef-kok, of ben je een kunstschilder of een fotograaf in de dop. Misschien ook wel een..... Kortom, alle jonge supertalenten van ca. 6 tot ca. 16 jaar oud willen we voor het

voetlicht zetten. En wij willen dat aan iedereen vertellen. Als je zelf niet zo heel goed kan schrijven, vraag dan of jouw ouders een stukje willen insturen met een fotootje erbij. Of je stuurt jouw verhaal gewoon naar de redactie, dan maken wij er samen met jou een echt leuk artikel van.

Stuur je reacties dan naar:
info@indisch-centrum-den Haag.nl **DOEN HOOR....!!!**

Boeken, e-books /cd-dvd

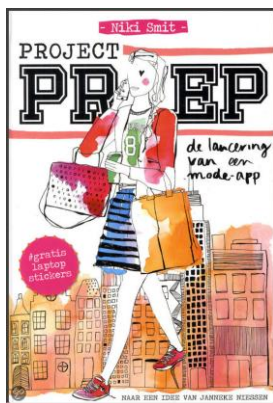

Weerwolvensoep – Paul van Loon. (6-9 jr) Weer een leuk avontuur van Dolfje Weerwolfje. Als hij door het bos rent, hoort hij een stem tussen de bomen klinken. "Ik ruik weerwolvenvlees". Het is Knuppel, de jager. In het Handboek voor Weerwolvenjagers heeft hij gelezen dat je van weerwolven lekkere soep kan koken. Zijn kookpot staat al klaar en Dolfje wordt gevangen. Hoe redt hij zichzelf uit de soep?

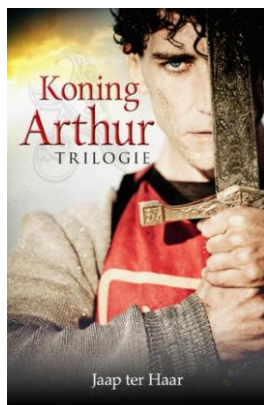
Dolfje verzint het ene verhaal na het andere, de hele weerwolvennacht lang. Maar of dat genoeg is om Knuppel op andere gedachten te brengen? *Afprijs Paagman € 15,99.*

Project Prep – Niki Smit. (9-12 jr) De lancering van de mode-app. De dertienjarige Isabel snapt niets van mode. Geen flauw idee hoe ze volgens de "schoolplein regels" naar de brugklas moet gaan. Gelukkig is haar beste vriendin een modegenie. Ze zou eigenlijk een soort appje van Kate

moeten maken, denkt Isabel. Ze leert zelf coden en ontwikkelt haar eigen mode-app: Project Prep. Als haar app in de App Store wordt aangeboden, lijkt de weg naar succes geopend. Maar ondernemen en technologie blijken niet altijd even gemakkelijk. (prijs-winnaar Kinderjury 2014). *Afprijs Paagman € 14,00.*

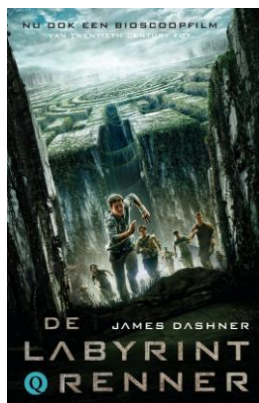
Koning Arthur Trilogie – Jaap ter Haar. (12-15 jr) Jaap ter Haar is een van de bekendste verhalenvertellers in ons land op het gebied van de geschiedenis. In deze trilogie zijn drie ridder-

romans opgenomen: Koning Arthur en zijn Ronde Tafelridders, Tristan en Isolde en als derde Ridder Percival. Op onnavolgbare wijze verteld door de meester-verteller. *Afprijs Paagman € 15,00*

De Labyrintrenner – James Dasher. (v.a. 15 jr) Nadat zijn geheugen is gewist, wordt Thomas wakker in een grote open ruimte met gigantische muren eromheen. De jongens die er al wonen hebben geen idee wat ze er doen of waar ze vandaan komen. Als

Thomas beseft dat ze gevangen zitten in een enorm labirint, sluit hij zich aan bij de renners. Overdag proberen die een uitgang

te vinden, maar 's nachts is het buiten de muren dodelijk gevaarlijk. Thomas zet alles op alles om uit het labirint te ontsnappen en om het ijzingwekkende geheim dat schuil gaat achter hun lot te ontrafelen. *Afprijs Paagman € 15,00.*

Kinderboekwinkel

www.paagman.nl

Agenda

Klooiemiddag – Woensdag 25 november 2015. Kunstenaars houden van klooiën. Ze gaan gewoon hun gang om een kunstwerk te maken en als dat niet lukt, beginnen ze weer opnieuw. Kinderen doen eigenlijk hetzelfde en daarom is er op 25 november van 12.00 tot 17.00 uur een leuke "Klooiemiddag". Je kunt dit doen bij Villa Zebra, het bekende kinderhonk in Rotterdam. En daar wordt niet gezegd hoe je het moet doen; er zijn geen kaders, geen voorbeelden, geen

beperking wat materialen betreft. Wel krijg je een opdracht, maar daarmee kun je helemaal je eigen gang gaan om een hele nieuwe wereld te ontdekken. Het is voor kinderen van 3 tot en met 12 jaar en verdeeld in leeftijdsgroepen. Waar? **Villa Zebra**, Stieltjesstraat 21, 3071 JV Rotterdam. Telefoon: 010-2411717. Kijk op de website: <http://www.villazebra.nl>.

Recept Pisang Goreng

Pisang Goreng is zonder twijfel de populairste Indische snack en zo eenvoudig om te maken.

Ingrediënten:

6 tot 8 rijpe bakbananen of onrijpe gewone bananen, 250 gram bloem, 2 zakjes vanillesuiker, 1 ei, snufje zout, 150 ml. water en olie om in te frituren.

Bereiding: Meng de bloem, ei, vanillesuiker en zout en water zoals u gewend bent met pannenkoekenbeslag. Maak het niet te dik. Pel nu de bananen en snijd ze schuin in grote stukken. Haal ze door het beslag en bak ze in de hete olie tot ze goudbruin zijn. Schep ze uit de pan en laat ze op keukenpapier uitlekken. Ook koud een lekkernij.

Selamat Makan.

Links4Kids

Heel veel leuke **LINKS** voor kinderen, maar niet alleen voor kinderen:

Doorlinkwebsite naar tal van Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen.
<https://linkenindisch4ever.wordpress.com/>

Website over online **geschiedenis** van, voor en met Indische Nederlanders.
<http://www.indischhistorisch.nl>

Informatie over **schoollespakketten** over het voormalige Nederlands-Indië.
www.gastdocenten.com

Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
www.indischherinneringscentrum.nl

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Een **Indische jeugd startpagina**: <http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl>

De **Jeugdwebsite** van de Nederlandse Oorlogsgravenstichting (Ned.-Indië).
http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pag_enr=1

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. <http://www.taman-indonesia.nl>

Villa Zebra, landelijke jeugdorganisatie
<http://www.villazebra.nl>

Een informatieve website met heel veel **Theatervoorstellingen**, overal in Nederland en voor iedere leeftijd.
<http://www.kindertheater.nl/>

Kunstbende, Een landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar.
<http://www.kunstbende.nl>

Jeugd Startpagina "Open Start" <http://jeugd.openstart.nl>

Koorenhuis - Den Haag, cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater.
<http://www.koorenhuis.nl>

Weblog "Indische Jeugdletteren" Blog van Marjorie van Putten:
<http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/>

Young Adult Books, website met boekrecensies en webshop over boeken voor middelbare scholieren.
<http://www.youngadultbooks.nl/>

Jeugdbieb, leuke en informatieve website. <http://www.jeugdbieb.nl>

Cultuur, Jeugd, Sport en Media in Vlaanderen, website met van alles.
<http://www.cjsm.vlaanderen.be>

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdsgroep.
<http://www.kinderboekenpraatjes.nl>

Website **Indische Jeugdboeken**, compleet met een bestellink.
<http://www.antiquariaat-anna.nl/boek/kameleonboeken>

Uitgaan met de kids
www.uitmetdekinderen.nl,
www.dagjeweg.nl,
www.out2fun.nl

Deze websites
zijn kidsproof!

Leuke voorstelling?

kinder
theater
www.kindertheater.nl

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 8 december 2015

T/m december 2015: Expositie Wayang Revolusi, Kunst in dienst van de vrijheid. Deze expositie laat zien hoe de in hun strijd tegen Nederland het Wayang Kulit spel door de Indonesische nationalisten gebruikt werd als propagandamiddel. De hoofdrolspelers hierin zijn de politici en de militairen in die tijd. Veelvuldig komen dan ook de Nederlandse

Generaals Spoor en Van Mook en de latere president van Indonesië Soekarno en diens rechterhand Mohammed Hatta. Naast de zg. Wayang revolusi figuren zijn ook andere wayangvormen te zien, zoals Golek, Klitik en Topeng. Ook worden animatiefilms getoond evenals voorwerpen, attributen, gamelaninstrumenten, postzegels, foto's, prenten, batiks, enz. uit de

collectie an het Poppenspe(e)l-museum. Voor de jeugd is er een

aantal speelobjecten aanwezig, een lesbrief en een speur- en doospel beschikbaar. De locatie is: **Poppenspe(e)l Museum**, Kerkweg 38, 8193 KL Vorchten (Gem. Heerde, Gelderland). Openings-tijden: woensdag, zaterdag en zondag 12.00 tot 17.00 uur. Toegang: Volw. € 5,50; 3-12 jr. €4,50. Voor groepen (minimaal 10 pers.) kan van de openingstijden worden afgeweken. Reserveren altijd gewenst. Meer inlichtingen: <http://www.poppenspelmuseumbiobliothek.nl/pdf/Pamflet143e.pdf> en

<http://www.poppenspelmuseumbiobliothek.nl/pdf/Wayangrevolusie rsberichtII.pdf>. Algemene info via: www.poppenspelmuseum.nl.

T/m 3 januari 2016: Expositie "Oorlog". 70 jaar na dato beeldt de tentoon-stelling "Oorlog" de dekolonisatie periode vanaf 1945 in een historisch en internationaal perspectief en wil het complexe verhaal en de positie van het KNIL daarin verduidelijken. De expositie is samengesteld uit objecten uit de collectie van Museum Bronbeek en bruiklenen uit het Rijksmuseum en uit Indonesische collecties. Daarbij geeft een chronologische weergave van feiten de bezoeker een overzicht, waarmee de persoonlijke verhalen dichterbij gebracht worden. De periode 1945-1950 was er een van aanhoudend geweld tussen partijen die intern verdeeld waren

en met de internationale opinie te maken kregen. De expositie vertelt wie er aan de touwtjes trokken. Tevens hoe een generatie Nederlandse oorlogsvrijwilligers en dienstplichtige militairen, die meenden de rust en orde in

Nederlands-Indië te gaan herstellen en bedreigde burgers te beschermen, in werkelijkheid in een vechtmisssie terecht kwamen om politieke en bestuurlijke verhoudingen van voor de Tweede Wereldoorlog te herstellen. De locatie is: **Museum Bronbeek**,

Medicijnkist zoals gebruikt door Lt. Spier, commandant Speciale troepen

Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. De openingstijden zijn: di. t/m zo. 10.00 – 17.00 uur. Toegang: t/m 5 jr. gratis; t/m 18 jr., CJP en 65+ € 3,00; volw. € 6,00; groepen v.a. 15 pers. € 3,00 pp.; rondleiding door gids mogelijk; tarieven, zie verder de website. nb.ravensbergen@mindef.nl, Tel: 026-4422363. www.bronbeek.nl

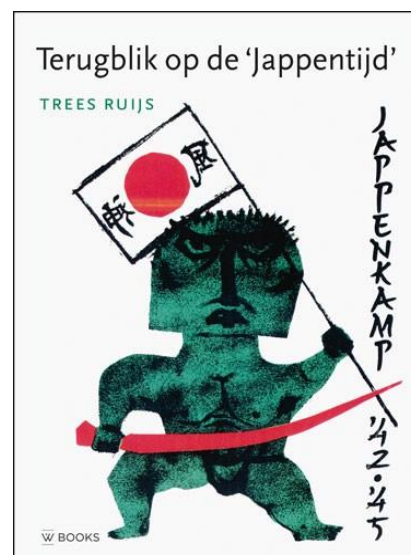
T/m 17 januari 2016: Chinese Indonesiërs in Nederland. Al eeuwen geleden emigreerden Chinezen (veelal handelaren uit de provincies Fuijan en Guangdong naar de Indonesische Archipel. Ze huwden met Indonesische vrouwen en hun nakomelingen werden vaak Peranakan Chinezen genoemd. Nog niet eerder is het culturele erfgoed van de Chinezen in Indonesië onderwerp geweest van een tentoonstelling in Nederland. Dankzij een grote schenking van Sioe Yao Kan is dit nu mogelijk. Hij schonk het Volkenkundig Museum een collectie voorwerpen, afkomstig uit zijn eigen familie. Topstuk van

de tentoonstelling is een authentiek bruidskostuum. Deze unieke tentoonstelling is te zien op de locatie: **Museum Volkenkunde**, Steenstraat 1, 2312 BS Leiden. Opening dinsdag t/m zondag en feestdagen 10.00 tot 17.00 uur (1^e Kerstdag en Nieuwjaarsdag is het gesloten). Toegang: volw.: € 12,00; 4 t/m 18 jr. € 6,00. Info: <http://volkenkunde.nl/nl/tentoonstellingen>.

T/m 31 december 2015: Oorlog in Beeld. Foto tentoonstelling met een overzicht van foto's van de conflictsituatie in de periode 1945-1950 in Nederlands-Indië/Indonesië. De tentoonstelling heeft als thema's: strijd, verlies, hoop, bescherming en dagelijks leven. Foto's van onder andere IPPHOS (Indonesian Press Photo Service) en de Nederlandse fotograaf Charles Ernest van der Heyden. De locatie: **Museum Bronbeek**, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem, Tijden: 10.00 tot 17.00 uur, maandags gesloten. Inlichtingen: www.bronbeek.nl

T/m december 2015: Terugblik op de Jappen-tijd. Begin jaren tachtig heeft kunstenaar Trees Ruijs haar herinneringen aan de Japanse bezetting van Indië verbeeld in een serie schilderijen. De expositie en het daarbij verschijnen van het boek (zie Boekbespreking) vindt plaats in het kader van 70 jaar Herdenking

van het einde van de oorlog in Zuid-oost Azië. Nadere informatie, zie eerder genoemde rubriek. Locatie: **NIOD**, Heren-gracht 380, 1016 CJ Amsterdam. Openings-tijden: ma. 13.00 tot 17.30 uur, di. t/m vr. 9.00 tot 17.30 uur. Meer inlichtingen via: www.niod.nl mail: info@niod-knaw.nl

22 november 2015: Lezing: De Suikerplantage. Een interessante lezing over het wel en wee van een familie op een suikerplantage nabij Jogya. De avond houdt het midden tussen een micro-tentoonstelling en een lezing over Nederlands-Indië. De manier waarop dit wordt gepresenteerd, is even uniek als bijzonder. Aan de hand van tekeningen, schetsen, schilderijen, brieven, pamfletten en dagboeken uit het familiearchief houdt historicus Frans Meijer zijn betoek over Tempo Doeloe. De onderwerpen die aan de orde komen zijn onder andere: Hoe kwam een afstammeling van een Zwitserse soldaat terecht in Soerabaya? Wat was de positie van de Njai? Wat waren de gevolgen van de Beurskrach voor de plantage? Wie beschermde hen tijdens de politieke acties? Waarom werd het landgoed Groot-Spiet in de as gelegd? Locatie: **Literair Café 't Fust**, Hogstraat 59, 3111 HC Schiedam. Tijden: 15.00 tot 17.00 uur. Entree € 10,00. Info: De Illustere School Schiedam, www.dis-is.nl, mail: info@dis-is.nl

25 t/m 29 november 2015: AIFW15 – Amsterdam Indonesian Film Week. Deze week is ter promotie van de Indonesische films en filmindustrie. Het is een joint venture tussen het Indonesische

ministerie voor Cultuur, CinemAsia Amsterdam en Dyandra Convex. De films zijn in het Bahasa, maar Engels ondertiteld. Getoond worden onder andere Comic-8, Filosofi-Kopi, Siti, In the absence of the Sun en Soekarno. Kijk voor het programma en de aanvangstijden op de website van de organisatie:

<http://www.lab111.nl/film/indonesian-film-week>

28 november 2015: Masoek Sadja Assen. De Stichting Pelita organiseert weer een gezellige Masoek Sadja (Maleis voor: "Loop maar binnen"). Op deze bijeenkomst delen mensen hun gemeenschappelijke ervaringen en Molukse en Indische cultuur met elkaar. Met gezelligheid, muziek, dans en natuurlijk Indisch eten van Catering Von Oerthel. Op deze dag is ook iemand van Pelita aanwezig die alle vragen over WUV/WUBO, AOR en tal van Indische/Molukse ouderenvoor-

zelingen kan beantwoorden. De locatie is: **Centrum Dokman**, Oosterbroekstraat 4, 9402 RZ Assen. Tel: 0592-318223. Tijden: 10.30 tot 15.00 uur; zaal open vanaf 10.00 uur. Toegang: € 5,00. Info:

<http://www.pelita.nl/ontmoetingen/agenda-masoek-sadjas/masoek-sadja-assen.html>

28 en 29 november 2015: Het Paranormaal Alternatief. De grootste spirituele beurs van Nederland vindt u in Rijswijk. U kunt er terecht voor disciplines zoals helderziende waarnemingen, handlezen, massages, healingen, aura, pendelen, psychometrie, kaartleggen en een enorme keuze aan spirituele artikelen. Verder wordt er een boeiende lezing

gehouden door Haggai Katz over buitenaards leven. De locatie is: **De Broodfabriek**, Volmerlaan 12, 2288 GD Rijswijk. Tijden: Beide dagen: 10.00 tot 17.00 uur. Toegang: € 8,00; Kinderen 7 t/m 12 jr € 3,00; kinderen tot 7 jaar gratis. Meer informatie zie website www.paranormaalalternatief.nl.

12 december 2015: Kerstshow Danny Everett. Een spetterende Kerstshow en Dance party waarbij tevens de nieuwste CD van Danny officieel gepresenteerd zal worden waarvan de gehele opbrengst ten goede komt aan KIKa (Het Kinder Kanker Fonds). U kunt optredens

verwachten van onder andere Eddy Chatelin & Friends, Melanie Foeh, Escobar, Merel Eve en nog veel meer dans en gastoptredens. Locatie: **Zaal De Leuningjes**, Julianastraat 49, 2685 BB Poeldijk. Tijden: 19.00- 01.00 uur. Toegang: (reserveren) € 12,50; aan de zaal € 15,00. Info: <http://dannyeverett.artiesten.club>

Meld tijdig uw Kerst en Nieuwjaarsactiviteiten sluiting kopij: 8 december

Tempo Doeloe versus Sekarang (Toen en Nu)

Het cadeau van de Siamese vorst Somdetch Phra Paramindr Maha Chulalongkorn uit 1871, voor het Nationale Museum in Jakarta, dat destijds het Bataviaasch Genootschap heette.

Column

In mijn vorige column heb ik mijn verwondering uitgesproken over de verschillende (belangen) verenigingen en stichtingen voor Indische Nederlanders, voor ieder wat wils! Zo werd ik er ook op gewezen dat er een stichting is voor de Indische Ondernemers, een club ondernemende Indo's die elkaar zo'n drie maal per jaar ontmoeten in de regio Arnhem/Nijmegen. Gezien ik ook een Indische ondernemer ben heb ik mij aangemeld deel te nemen aan de bijeenkomst in oktober, de Business Brandal.

Deze werd georganiseerd bij de woon/werkplek van mijn Indische vriendin die van Malden is verhuisd naar Culemborg, een eindje verder dan de regio Arnhem/Nijmegen, maar iets verder reizen werd zeker beloond door deze bijzondere locatie. Een warm, inspirerend huis met een Indische uitstraling, een zeer gepaste locatie voor de Business Brandal, door het licht, en natuurlijk het groen in overdekte tuin(kamer)! Ik had me totaal geen voorstelling van de avond gemaakt, was wel benieuwd hoe ik het zou vinden, gezien dit voor mij

de eerste keer was dat ik naar een netwerk bijeenkomst ging. Ik had geen idee, maar het was een fijne, inspirerende avond met veel verschillende mensen, met oh zo veel overeenkomsten, leuk!

Na het arriveren van de dames van de catering, die zeer lekker eten mee hadden genomen, arriveerden al snel de andere collega ondernemers. Sommigen kenden elkaar al en soms ook al wat langer, maar sommigen waren, net als ik, ook voor het eerst.

De avond werd officieel geopend met een voorstelrondje, wie ben je, wat doe je, wat neem je mee en wat kom je brengen? Leuk te horen waar iedereen mee bezig is,

Door: Anita Bunt

zoveel diversiteit: cranio sacraal, massage, advocatuur, marketing, communicatie, opstellingenwerk, toneel, begrafenisondernemer, ouderenzorg, enz, enz.

Na het traditionele voorstelrondje kreeg een collega ondernemer de gelegenheid te vertellen over zijn werk, het innoveren van de benodigdheden in de zorg. Boeiend en heel verrassend, juist door nieuwsgierig te zijn, door te vragen en de eenvoud op te zoeken ontstaan er bij hem simpele, maar zeer doeltreffende en bruikbare innovaties voor deze sector!

Na deze presentatie werd het buffet geopend en was het tijd om gezamenlijk te gaan eten, ja natuurlijk, Indisch eten, enak!

De onderlinge verbinding was duidelijk aanwezig en daardoor voelde ik me direct opgenomen in de groep, senang. Bij deze club mensen heb je aan een onderlinge blik voldoende, en voel je de gelijkwaardigheid, ze weten direct wat je bedoelt als je iets zegt, iets waar ik bij andere collega ondernemers nog wel eens andere ervaringen mee heb.

De avond voelde als een warm bad en was een feest van herkenning en erkenning. Bij sommige collega's hoorde ik al dezelfde struikelblokken; jezelf wegcijferen, onzeker over eigen kwaliteiten. Het lijkt wel een stukje wat bijna iedere Indo kent van zichzelf.

Van binnen maakte ik een sprongetje; "Gelukkig, ik ben niet de enige, wat fijn!" Door er met elkaar over te praten kwamen er al snel nieuwe inzichten en kon ik me laten inspireren door diegenen die deze struikelblokken niet of nauwelijks gekend of al overwonnen hebben.

Visitekaartjes werden uitgedeeld, telefoonnummers uitgewisseld en er werd zelfs een vacature ingevuld! Kortom, een zeer waardevolle, ondernemende en inspirerende avond. Een leuke club die Business Brandal.

Anita.

Pasar Kalender 2015

(update: 1 nov. 2015)

Februari

14, 15: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl
21 t/m 28: Amsterdam RAI www.wnproductions.nl

Maart

1: Amsterdam RAI www.wnproductions.nl
13, 14, 15: Zwolle www.wnproductions.nl
20, 21, 22: Leeuwarden www.pasarmalamasia.nl
27, 28, 29: Arnhem www.flamproductions.nl

April

4, 5, 6: Ahoy Rotterdam www.pasarmalamasia.nl
25, 26: Amstelveen www.stichtingstellar.nl

Mei

2, 3 Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
2, 3: Zutphen www.pasaroostwest.nl
8, 9, 10: Geleen www.pasarmalamasia.nl
16, 17, 18: Zwolle www.wnproductions.nl
23: Blaricum www.hetvitusblaricum.nl
23, 24, 25: Den Helder www.stichtingstellar.nl
24, 25: : Zutphen www.pasaroostwest.nl
27 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl

Juni

1 t/m 7: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.nl
19, 20, 21: Enschede www.flamproductions.nl
20, 21: Baarn www.stichtingstellar.nl
26, 27, 28: Zeist www.wnproductions.nl

Juli

3, 4, 5: Eindhoven www.pasarmalamasia.nl

17, 18, 19: Groningen www.pasarmalamasia.nl
25, 26: Vaassen www.pasaroostwest.nl
28, t/m 31: Steenwijk www.wnproductions.nl

Augustus

1: Steenwijk www.wnproductions.nl
8, 9: Dieren www.pasaroostwest.nl
16 t/m 19: Dordrecht www.wnproductions.nl
21, 22, 23: Tilburg www.pasarmalamasia.nl
22, Ede www.tokoneba.nl
24, 25, 26, 27: Dordrecht www.wnproductions.nl

September

4, 5, 6: Assen www.flamproductions.nl
19, 20: Alkmaar www.stichtingstellar.nl
24 t/m 27: Alphen a/d Rijn www.wnproductions.nl

Oktober

2, 3, 4: Maastricht www.pasarmalamasia.nl
2, 3, 4: Enschede www.flamproductions.nl
17, 18: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl
17, 18: Harderwijk www.flamproductions.nl
23, 24, 25: Nijmegen www.pasarmalamasia.nl
31: Leek www.stichtingstellar.nl

November

1: Leek www.stichtingstellar.nl
7, 8: Almere www.indischefeestavond.nl

December

19 dec. t/m 3 jan.: (behalve Kerstdagen en Nieuwjaarsdag)
Arnhem, Burgers Zoo www.wnproductions.nl

Pasar Malam organisatoren, geef uw kalender 2016 aan ons door !!!

MOBI PC
In samenwerking met borca-online

Reparatie, onderdelen, accessoires en batterijen voor al uw elektronische apparatuur. <http://www.mobipc.nl/onderdelen>

Colofon

Digitaal maandelijks Magazine van:
Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang

Redactie:

Jean-Marie Bosch van Drakestein

Eugene Brehen

Juniorredacteur: Chinook de Deugd

Correspondenten:

Albert van Prehn

Ferry Schwab (ICM-online)

Silfraire Delhaye (Indisch Platform)

Armando Ello (Hoezo Indo)

Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Gedichten: Mary-Jane Sahanaja

Columns: Anita Bunt

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang

Ondersteuning: Groep de Mos, Den Haag

Technische realisatie: Dennis v.d. Ham

(Borca-Online Computer Service)

<http://www.borca-online.nl/>

Versijning: de 15^e van elke maand

Sluitingsdatum kopij en advertenties:

de 10^e van elke maand

Advertentietarieven: op aanvraag

Abonnement NICC Magazine: GRATIS

Postadres: Newtonstraat 660

2562 LA Den Haag - Nederland

W: www.indisch-centrum-den Haag.nl

E: <http://indisch-centrum-den Haag.blogspot.com>

@: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Aanmelden NICC Magazine (subscribe),

opzeggen NICC Magazine (unsubscribe):

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 2168 36

t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

BIC: RABONL2U

Overname van (delen van de) inhoud is
toegestaan, mits met bronvermelding.

© 2015 N.I.C.C. Den Haag

Indische Internetkrant: www.icm-online.nl - schwab@icm-online.nl

N I C C
Magazine

Gratis maandelijks e-magazine voor de Indische gemeenschap
oplage: 8000

<http://www.indisch-centrum-den Haag.nl>

zoekt

medewerker voor de advertentie-acquisitie
ervaring met verenigings- en stichtingsperiodieken gewenst
vergoeding op provisiebasis

contact: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806

www.borca-online.nl

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

N I C C
Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	e – MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-den Haag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag